

HET GROENE WAASLAND

wordt uitgegeven in samenwerking met
Ons Streven, De Raaklijn, vzw Durme, Panneweel,
VELT, Wase Imkersbond, JNIM, Hof ter Saksen,
Lilienwerkgroep, Vogelbescherming, ABLLOvzw

COÖRDINATIE & BEHEER

Abll

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift 43ste jg - nr 2 - april 2023 - nr 230

NATUUR EN MILIEU

Jan Rodts p06

een tunnel voor vee p10

kalender p31

geboortebos p17

mussen p18 en p28

Is dit een boerderij? p20

IN HET WAASLAND

STORTEN VOOR MEER BOMEN

KLIK & LEES MEER !

Help mee om meer bomen en struiken aangeplant te krijgen om „groene oasen” te maken in steden.

HOE?

Door **crowdfunding** via het streekfonds. **Een hart voor Waas**

MEER INFO op pagina 28 tot 30 !

Doe een gift !!!

Je krijgt dan een fiscaal attest (via de Koning Boudewijnstichting) voor stortingen vanaf 40 Euro.

<https://projecten.streekfondsoostvlaanderen.be/nl-NL/project/stedelijke-groene-oasen-via-plantenpakketten?tab=overview>

Meer lezen ?

Verwante onderwerpen bekijken.

Actuele informatie.

Plotse wijzigingen.

Een lange of lastige *link [url]*.

Een foute mededeling.

....

Kortom, de meest recente informatie , aanvullende lectuur of weetjes en de inhoud van dit nummer, vindt U op de webpagina:

www.hetgroenewaasland.be/klik

Om het U gemakkelijker te maken !!

Vaak aangeduid door :

Voorbeeld:

De lastige en lange *link* uit het artikel **STORTEN VOOR MEER BOMEN** in de linkerkolom onderaan deze pagina kan je gemakkelijker bereiken via

www.hetgroenewaasland.be/klik

Test maar even uit!

~~<https://projecten.streekfondsoostvlaanderen.be/nl-NL/project/stedelijke-groene-oasen-via-plantenpakketten?tab=overview>~~

www.hetgroenewaasland.be/klik

electrificatie

LIJN 59

ANTWERPEN
 ST.-NIKLAAS
 LOKEREN
 GENT

(B)
 BELGISCHE SPOORWEGEN

LIJN 59 50 JAAR ELEKTRISCH

Lijn 59 is al vijftig jaar onder de draad maar is nog steeds niet op maat van de reiziger

Op 3 juni 1973 werd spoorlijn 59, Antwerpen - Gent, geheel elektrisch.

Vijftig jaar geleden. Een reden om te feesten is er jammer genoeg niet.

De spoorwegen hebben nog steeds een generatie vertraging.

* van de 20 stations, van Antwerpen-Zuid tot Gent-Dampoort, is op 3 juni 1984 de helft opnieuw gesloten;

* van de 10 nog in dienst zijnde haltes is nog steeds geen enkele geheel toegankelijk tussen de trein en het publieke domein...

* nog steeds is er geen ernstig overleg tussen de spoorwegen en de lokale besturen in verband met de afstemming van het ruimtelijke beleid op het mobiliteitsbeleid...

VLAAMS
KAMPIOENSCHAP
TEGELWIPPEN

WIJ
DOEN
MEE

VK-TEGELWIPPEN.BE

VLAAMS KAMPIOENSCHAP

TEGEL WIPPEN

MAAK VLAANDEREN
GROENER EN FRISSER

DEPARTEMENT
OMGEVING

breek
ijzer

WWW.VKTEGELWIPPEN.BE

DAAROM TEGELWIPPEN!

MEER WATER IN DE BODEM

Maak van je tuin een echte spons en laat het regenwater weer in de grond sijpelen. Zo help je mee overstromingen te voorkomen en krijgt je tuin een buffer voor droge periodes. Goed voor het grondwater en de planten!

ALLE BEETJES HELPEN

Vlaanderen telt 2 miljoen tuinen, goed voor 12% van ons oppervlak. Dat is meer dan het oppervlak aan bos (9%)! Samen maken we van vele kleine lapjes één grote klimaatbuffer.

EEN KOELERE TUIN

Stenen houden warmte vast, planten geven verkoeling. Grijs vervangen door groen kan op een warme dag zo een paar graden schelen!

EEN NIEUW STUK TUIN

Meer ruimte voor groen én jouw creativiteit. In deze stadstuin in Kessel-Lo zijn bijvoorbeeld tegels gebruikt om een zitbank en een pad te maken. De voegen zijn een fijne plek voor plantjes en insecten!

EEN KOELERE STAD

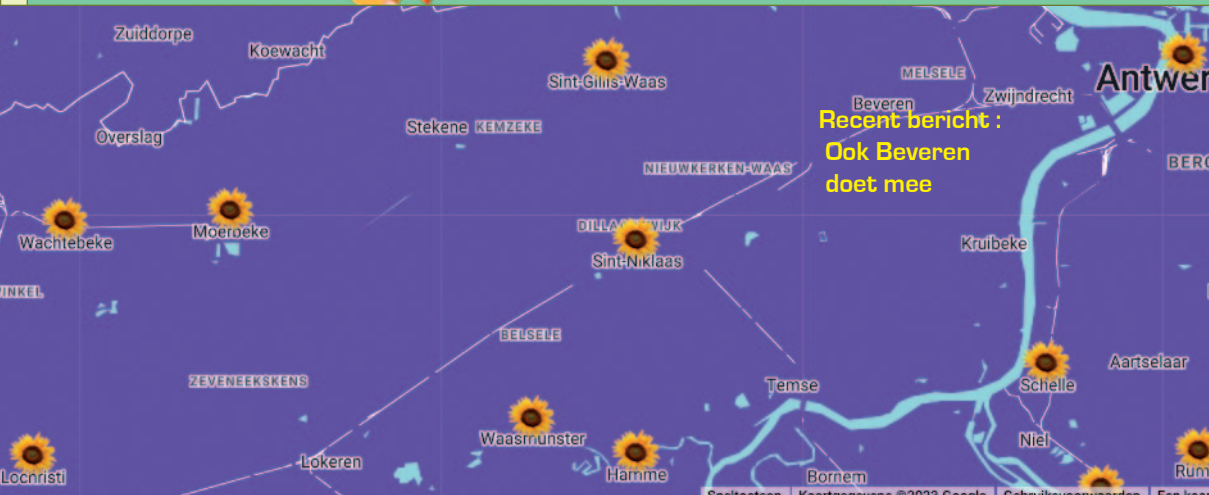
Meer groen in je tuin en in je buurt helpt het hitte-eiland effect in je buurt tegen te gaan.

MEER BEESTJES

Met planten bied je voedsel en onderdak aan kleine diertjes. Zij houden je tuin gezond, bestrijden plagen en helpen bij de bestuiving van je moestuin.

MINDER STRESS

Groen in je tuin en in je stad verlaagt je stressniveau, zo bewezen wetenschappers aan de KU Leuven. Planten erin en ontspannen maar!

EERSTE PANNEWEELFUIF

EEN HEEL VERHAAL
Maar wat is er omcirkeld?

v.v.l. Paul Maris Zandstr.146 - 9120 Haasdonk

eerste panneweelfuif met **praatcafé**

ten voordele van natuur-en ontmoetingscentrum panneweel

zaterdag 3 februari 1996

Gildenhuis Ciamberlanidreef Beveren

inkom : 120 Bf

voorverkoop : 100 Bf

dj: Jan Rodts, muziekkeuze: Radio Donna

SLKE
waar ik best mee opvoel

B
1
7
5

BITS N.V.
Stude - Landmeuburo
Trompsaal 26B
03789 05-40
9190 Skakela
Fax: 03789 03-82

BOOMKROEGELIEN CANT
Paviljoen 131
9120 Haasdonk
Tel: 03775 03 08
Fax: 03775 02 27
RIV 684 018-000

HARD & SOFT
SDP

ZAKENKARTOOR NV
FILIP VERSTRAETEN
INGENIEUR

**oxfam-
WERELDWINKEL**

JAN RODTS MET PENSIOEN

De nevenstaande affiche kan de aanleiding zijn voor een heel verhaal over het natuurcentrum 'Het Panneweel'. Maar daarover gaat het nu niet. Wel over de naam die is omcirkeld, de DJ van dienst in 1996.

Jan gaat met pensioen. Dat is toch de moeite om even stil te staan bij zijn „traject” en Vogelbescherming Vlaanderen.

De Vogelbescherming in België bestaat sinds 1922. De Franse vogelbeschermers Adrien Legros en Markiezin Antonia de Pierre richtten het Belgisch Verbond voor de Bescherming van de Vogels (BVBV) op. Het Koninklijk Belgisch Verbond voor de Bescherming van de Vogels (KBVBV) is

Jan met sperwer

zelfs de oudste nationale natuurbeschermingsvereniging. De vereniging kent doorheen de jaren tal van successen en weet een indrukwekkend palmares op te bouwen: van acties op het terrein, klachten bij parketten, burgerlijke partijstellingen en tussenkomsten tot bij de Raad van State en de Europese Commissie.

Het Belgisch Verbond voor de Bescherming van de Vogels (BVBV) bestaat 50 jaar sinds de officiële oprichting op 15 mei 1937 en ontvangt op **9 november 1987** de titel **Koninklijk** uit handen van Koning Boudewijn I. Vanaf dan is het **KBVBV**.

10 april 1989. Na de oprichting van Vogelwacht Waasland in 1984 en 5 jaar actief vrijwilligerswerk als vogelbeschermmer wordt Jan Rodts door de voorzitter van het KBVBV Roger Arnhem gevraagd om het vrijwilligerswerk te ruilen voor een voltijdse baan als Nederlandstalig directeur en ondervoorzitter van het KBVBV en als coördinator van de Vlaamse opvangcentra voor vogels en wilde dieren. Jan – toen werkzaam als mechaniker – twijfelt geen moment.

Jan zal meer dan 15 jaar nauw samenwerken met Roger Arnhem. Dit telefoongesprek was historisch. In het kader van een wereldwijde campagne van het KBVBV tegen het luchttransport van wilde vogels, laat de Belgische luchtvaartmaatschappij Sabena weten dat het geen wilde vogels meer zal transporteren. Meer dan 100 internationale luchtvaartmaatschappijen deden het Sabena al voor. Voor Jan was Roger Arnhem een tweede vader, een uitmuntend leermeester, een onvermoeibare strijdmakker en een oprechte vriend.

24 juli 1991. In Vlaanderen wordt het Jachtdecreet goedgekeurd. De Vogelbescherming kon 3 grote verwezenlijkingen op haar palmares schrijven:

1. de schrapping van de houtsnip als jachtwild en de overheveling van deze soort van de jachtwetgeving naar de vogelbeschermingswetgeving,
2. een algemeen verbod op het uitzetten van wild
3. de minimum oppervlakte om met het geweer te mogen jagen, wordt opgetrokken naar 40 ha.

28 juni 2002. Onder auspiciën van het **KBVBV** wordt te Antwerpen de **vzw Vogelbescherming Vlaanderen** opgericht. De oprichtingsakte en de statuten van de nieuwe vereniging worden op **5 december 2002** gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De beslissing om een aparte Vlaamse vzw op te richten is er gekomen dankzij de Nederlandstalige bestuursleden van het KBVBV, tegen de wil van voorzitter Roger Arnhem in. Jan Rodts wordt verkozen tot **voorzitter** van de nieuwe vzw.

1 januari 2004. Na een grapje over Vogelbescherming Vlaanderen en de zoekactie naar de zogenaamde **Waaslandwolf** tijdens de eindejaarsconferentie van Geert Hoste, gaat de bekende cabaretier in op de vraag om ambassadeur te worden van de vereniging.

1 mei 2004. Vogelbescherming Vlaanderen start officieel haar internationale campagne tegen de jacht en vogelvangst op het **eiland Malta** met onder andere een petitieactie. Ongeacht de toetreding tot de Europese Unie blijft het massaal afslachten en vangen van honderdduizenden trekvogels er gewoon doorgaan. De nieuwe EU-lidstaten moeten zich nochtans houden aan de Vogelrichtlijn uit 1979. Jan trekt op vraag van Radio

1 met Lisbeth Imbo naar Malta in functie van een radiereportage.

1 juni 2005. Vogelbescherming Vlaanderen verlaat het nationale secretariaat van de Vogelbescherming te Brussel en verhuist haar maatschappelijke zetel, haar secretariaat en haar groene winkel naar een zelf aangekochte woning in het Vlaamse Gewest, meer bepaald in Nieuwkerken-Waas,

1 januari 2006. Het ledenblad Mens & Vogel van Vogelbescherming Vlaanderen krijgt een eigen, nieuwe lay-out.

1 oktober 2011. Vogelbescherming Vlaanderen nestelt voortaan in het groene stadspark van Sint-Niklaas. Het stadsbestuur geeft onze vereniging de gelegenheid om haar intrek te nemen in het gewezen Koetshuis van het Kasteel Walburg.

21 januari 2016. Na een procedure, ingeleid door Vogelbescherming Vlaanderen, velt het Grondwettelijk Hof van België een belangwekkend arrest. Milieuverenigingen die zich burgerlijke partij stellen bij **ecologische schade** kregen tot nu toe meestal slechts **één euro morele schadevergoeding** toegekend. Het Hof oordeelt in zijn arrest dat verenigingen wel degelijk recht hebben op een **grotere financiële compensatie**. Met dit arrest wordt de stelling van Vogelbescherming Vlaanderen bevestigd dat de schadevergoeding voor ecologische schade in **redelijke verhouding moet staan met de gevolgen** van de gepleegde feiten. Niet alleen milieuverenigingen halen voordeel uit dit arrest, ook eender welke andere vzw kan nu aanspraak maken op schadevergoeding.

Jan en André Verstraeten van vzw Durme

*Beste Jan ,
Dank je wel voor alle inzet en je enorm pakket verdiensten. Wat hier is vermeld is slechts een heel kleine greep uit een hele lange lijst.*

Veel geluk met je „nieuwe” leven in de Brenne..

Geniet van je welverdiende „rust”.

NIEUWE VEETUNNEL DRAAGT BIJ AAN NATUUR- EN RECREATIEWAARDE

Koningsdijk tussen De Klinge en Kieldrecht

Het fietspad op de Koningsdijk verbindt de kernen van de Klinge en Nieuw-Namen/Kieldrecht. Er werd recent een veetunnel geplaatst. De veetunnel moet zorgen voor een betere begrazing over de twee zijden van de dijk, wat de natuur ten goede komt.

dijk was bedoeld tegen mogelijke militaire overstromingen vanuit het vijandelijke noorden, en is dus geen echte inpolderingsdijk.

Het uitzicht op het polderlandschap, de herinneringen aan voormalige forten en statige bomenrijen en prachtige rietkragen maken van de Koningsdijk een veelgebruikte recreatieve fietsroute. De aanleg van het fietspad in 2012, scheidde de begrazingsvakken voor koeien van elkaar, waardoor de begrazingsdruk over de twee zijdes van de dijk niet gelijk verdeeld was. Dit zorgde ervoor dat de aanwezige prachtige rietkraag aan de zuidzijde van de dijk doorheen de jaren steeds meer begraasd is, wat de natuurwaarden onder druk zet.

De Koningsdijk dateert uit 1673, en ligt net langs de huidige rijksgrens met Nederland. Daar bevindt zich de historische scheiding tussen de Staatsen en de Spaansen, gebaseerd op de posities van deze strijdende partijen aan het einde van de Tachtigjarige oorlog in 1648, en na het definitief vaststellen van de rijksgrens in 1664. Deze nieuwe

De Koningsdijk in de richting van De Klinge

De Koningsdijk in de richting van De Klinge, met aan de linkerkant de langgerekte waardevolle brede rietkraag, die wettelijk beschermd is

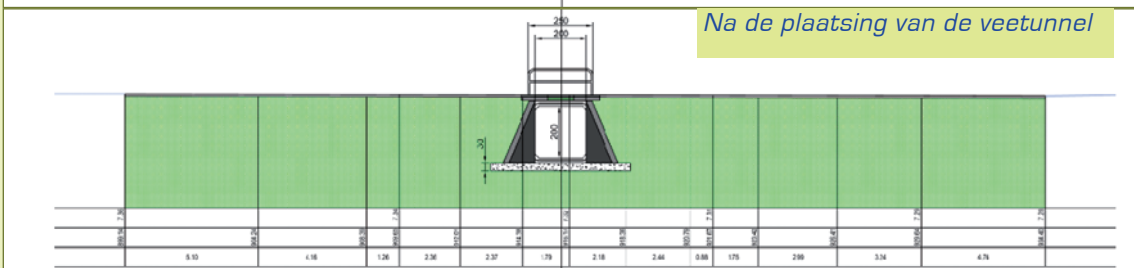
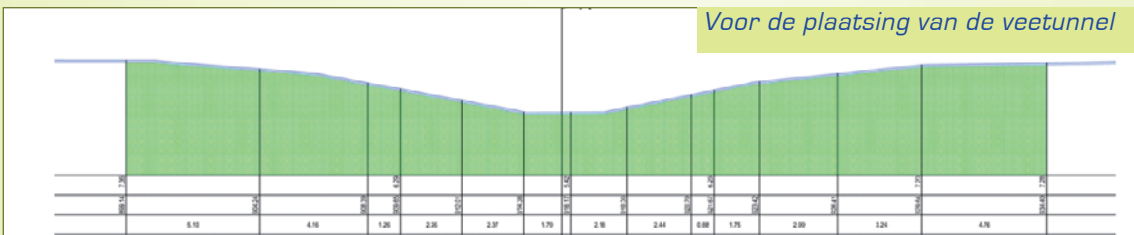
recreanten en natuurliefhebbers en wordt het project ingehuldigd.

Werkzaamheden

De werkzaamheden zijn gestart met de uitbraak van het fietspad op 15 februari. Afronding van de werken is op 27 februari gebeurd. Het fietspad is terug geopend op 28 februari.

Partners

De optimalisatie van de Koningsdijk komt voort uit een samenwerkingsovereenkomst tussen Polder Land van Waas, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeente Sint-Gillis-Waas, Maatschappij Linkerscheldeoever (MLSO), EGTS Linieland van Waas en Hulst, Natuurpunt Waasland Kern Noord en de pachtende landbouwer.

Depressie in de dijk voor de aanleg van de veetunnel, met een zink/duik in het oude fietspad. Fietspad is hier reeds opgebroken ten behoeve van de werken.

De veetunnel werd geplaatst, hoog op de dijk net onder het fietspad. Het dijklichaam werd hersteld in de historische toestand van na de aanleg in 1673. Het fietspad is opnieuw te gebruiken vanaf 28 februari.

Ablo vzw

ZWERFVUILACTIE ONS STREVEN

zondag 12 maart

Naar jaarlijkse traditie konden we weer rekenen op een massa enthousiaste medewerkers. In de natuur zijn waar je normaal nooit komt en de natuur nog mooier maken dan hij al is. Wat wil je nog meer. Wat ieder van ons opviel was dat er geen grote massa zwerfvuil lag weggegooid door passanten. Dit kan betekenen dat mensen milieubewuster zijn geworden. Velen werken mee met de zwerfvuilactie door niets in de natuur achter te laten en mee te nemen naar huis. Ofwel dat het "schoon volk" meewerkt achter de coulissen en regelmatig een opruimactie doet. In elk geval is dit motiverend! Volhouden!

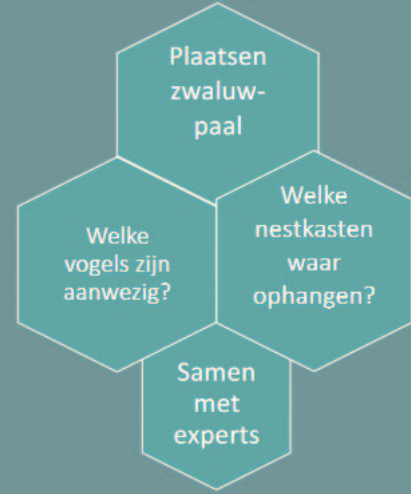
Enkele opvallende vondsten:

- een schoen die ingepalmd wordt door de natuur (duidelijk historische vervuiling)
- een verdwaalde vis op het droge
- een hele collectie speelgoedjes

Bedankt en tot volgend jaar.

- Begraafplaats Tielrode
- Mijmerplek

GROENPROJECT TIELRODE

Op 24 januari laatstleden vond een eerste info-vergadering over dit project plaats in het AC De Zaat. Tielrode was goed vertegenwoordigd en we denken dat onze oproep in dit boekje daaraan bijgedragen heeft.

Na een aantrekkelijke computerpresentatie kon iedere aanwezige zijn intenties, opmerkingen en ideeën delen.

De inbreng was divers en de bereidheid om actief mee te werken evenredig. Een greep uit de voorstellen:

- Voorstel locatie speelbos Reekstraat, richting Weelstraat. Onderzoeken om een fietsstrook te voorzien die kan gebruikt worden bij overstrooming van de potpolder.
- Verbinding trage weg tussen Hofstraat en Hogenakkerstraat.

- Uitbreiden van het aantal poelen.
- Het is niet enkel belangrijk om bouwkundig erfgoed in de kijker te stellen, maar, dit te combineren met bijvoorbeeld verhalen.

Naast Erfpunt is ook milieuvereniging Ons Streven een belangrijke partner.

- Aanplantingen met de cursisten van VDAB doen.
- Verduurzamen van landbouw: contact opnemen met de Landgenoten.
- Kleine wildernissen zijn interessant om te realiseren met kinderen.
- Inrichten van volkstuintjes: sociale contacten en duurzame landbouw.
- Geveltuinen zoals in Antwerpsesteenweg ook in

komen.

Thema 1: erfgoed, begraafplaatsen, voetwegen en wandelingen, **Dinsdag 18 april om 19.30 uur** in vergaderzaal De Arcke van AC De Zaat,

Thema 2: ontharden en vergroenen, zitelementen, straatmeubilair, uitbreiding speel- en ontspanningsmogelijkheden, voedselbossen, ingroenen begraafplaats **Zaterdag 3 juni om 10 uur** aan het speelbos in Tielrode: inspraakmoment voor bewoners (kinderen en jongeren worden apart bevraagd door de jeugddienst)

Thema 3: nestgelegenheden, kleine landschapselementen, aanplantingen, voedselbossen. **Dinsdag 3 oktober om 19.30 uur** in vergaderzaal De Arcke van AC De Zaat,

Wil je aansluiten bij een werkgroep? Geef je naam dan door aan magda.bonnarens@temse.be

Naast het groenproject in Tielrode wordt ook verder ingezet op andere regio's binnen de gemeente. Gemeente pakt de ruimtelijke inrichting planmatig aan en dat is een goede zaak.

andere straten promoten.

- Is er een link met het Nationaal Park Scheldedallei. Alles klikt in elkaar maar op dit moment is nog niet alles duidelijk. Deze acties kunnen geïntegreerd worden in een groter geheel.

Deze boeiende avond krijgt al een vervolg. Om het overzicht te behouden wordt er in thema's gewerkt waarin de verschillende actiepunten aan bod

Advertentie

A. De Vosstraat 9

9160 Eksaarde

Jouw 'place to be' voor

Originele, Lokale, Gezonde en Ecologische **Menu's en dranken**
Vis - Vlees - Vegetarisch (tussen 80 à 100 % bio)

Jouw bezoek aan onze zaak betekent meer biodiversiteit op en rond biolandbouwbedrijven, geen chemische pesticiden meer, meer sociale tewerkstelling, véél minder voedselkilometers en nog belangrijker ... gezonder voor jezelf en je gezin. Slowfood in al zijn facetten. Je proeft het verschil!

Reserveer bij ons : op tel. **0471/848 435**
of via onze website www.bistrodenbascul.be.
Via mail kan ook : sophie@bistrodenbascul.be

DE SPOORWEGEN IN BELGIË : GENERATIES VERTRAGING ?

Op pagina 03 in dit nummer staan we stil bij 50 jaar elektrische treinen op de lijn Gent-Antwerpen. De doorsnee reiziger ligt niet wakker van een elektrische bovenleiding. Die wil vooral toegankelijk, betrouwbaar, gemakkelijk openbaar vervoer met een aanvaardbare prijs.

Spoortechnici lijken dit nog steeds niet begrepen te hebben. HGW brengt regelmatig alternatieve oplossingen (zie: www.hetgroenewaasland.be/OV). Wij krijgen daarover regelmatig de vraag van lezers: „en wat zeggen de spoorwegen hiervan?” Spijtig genoeg is ons antwoord dan heel eenvoudig: niets.....

In januari 2023 hadden we een gesprek met het kabinet van de federale minister van mobiliteit. Wij legden volgende aandachtspunten voor:

1. Station Lokeren, hoog tijd om sporen en perrons efficiënt en compact te maken.
2. Station Beveren-Waas, betere toegankelijkheid en multimodaliteit.
3. Lijn, Mechelen – Sint-Niklaas, treinen om het half uur (zoals voor IC-IR-plan 1998).
4. Dit alles geplukt uit Spoorstrategie Waasland, en andere 'beleidskaders'

Er volgden verschillende mailberichten aan het adres van NMBS en Infrabel. Op 11 april 2023, ten slotte, kwam het nietszeggende antwoord van NMBS bij ons aan:

Zoals mijn Infrabel-collega jullie reeds heeft laten weten, hebben NMBS en Infrabel eind 2022 met de federale regering nieuwe beheerscontracten afgesloten. Wat dit betekent inzake investeringen en ook voor het nieuwe Vervoersplan 2023-'26, zoals beslist door de Raad van Bestuur van NMBS op 31 maart ll., zullen we deze en volgende maand aan onze stakeholders toelichten via online roadshows.

*De roadshow voor de provincie Oost-Vlaanderen vindt plaats op vrijdag 5 mei 2023 tussen 9u-11u30 en kan worden gevolgd via Teams. **Jullie zijn ook van harte welkom om deze online uiteenzetting mee te volgen.***

www.hetgroenewaasland.be/klik

Tijdens die roadshows wordt gewoonlijk stilgestaan bij productiecijfers, enkele perronverhogingen, geplande parkings en stallingen, aanpassingen van de treindienst, e.a.

Van de broodnodige samenwerking tussen spoorwegen en lokale besturen en regio's, waaronder de vervoerregioraden en de provincies, lijkt weerom niet veel terecht te komen.

Uit betrouwbare bron weten we nu al, dat:

- Op een vlot toegankelijke trein is het nog minstens twee generaties wachten.
- Op de lijn Sint-Niklaas – Mechelen komt geen halfuurscadans.
- Op de lijn Lokeren – Gent gaat de S-trein met oude, stinkende, lawaaierige, slecht toegankelijk diesels rijden. Lap, weerom een generatie vertraging.

Wij stellen vast, dat men **onze vragen op een zijspoor** wil zetten.

Daarom gaat ABLLO vzw alleszins vragen aan de Wase gemeentebesturen om naar de roadshow te gaan, te reageren en voldoende vragen te stellen, vragen die ze kunnen terugvinden in onze dossiers op www.hetgroenewaasland.be/OV.

Fred Van Remoortel

GEBOORTEBOMEN ZATERDAG 18 MAART

Een mooie dag voor de 13 aanwezige baby's geboren in 2022 die met heel wat supporters afgezakt waren naar de parking van VK Tielrode om hun boompje een plaats te geven. Dankzij onze jarenlange aanplantingen van geboortebomen en door het gebrek van geschikte gemeenteground in Tielrode om te bebossen, werd er dit jaar besloten om voornamelijk struiken te planten. Het goede nieuws hierbij is dat er per baby verschillende struiken geplant werden tussen de geboortebomen van voorbije jaren. De gemeente had gezorgd voor een gevarieerd aanbod:

- haagbeuk
- hazelaar
- meidoorn
- liguster
- zomerlinde
- tamme kastanje
- veldesdoorn of Spaanse aak
- spork of vuilboom: de bijenboom bij uitstek

Onder goedkeurend oog van onze burgemeester die zelf ook de handen uit de mouwen stak, werden de struiken deskundig aangeplant. Ook de gedeputeerde van Oost-Vlaanderen, Riet Gillis, hielp ijverig mee.

Na de aanplant werd er zorgvuldig water gegeven om deze planten alle kansen te geven. Hopelijk zien we hier binnen een paar jaar een vol gegroeid bos met veel struiken ertussen.

Na de mooie inspanning werd een drankje en gebakje aangeboden. Wij zagen enkel blije gezichten, daar doen we het voor. Alweer een geslaagde samenwerking tussen de gemeente Temse, de Gezinsbond Tielrode en Ons Streven.

RESULTATEN NA 20 JAAR NATIONALE MUSSENTELDAG

Op 25 en 26 maart ging de 22° nationale mussenteldag door.

Afgelopen winter heb ik mij bezig gehouden met het verwerken van **20 jaar mussengegevens** in vergelijking met de eerste periode van 10 jaar. Dit resulteerde in een nieuw huismusdossier (De Laet et al) dat op onze website staat.

Hier wil ik even ingaan op de belangrijkste resultaten:

Aantal deelnemers/jaar

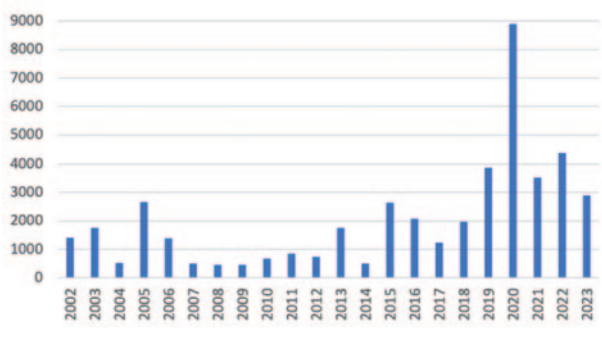

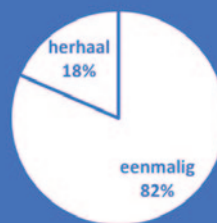
Fig.1. Aantal deelnemer per jaar sedert 2002

- Anno 2021 zijn opvallend meer mensen geïnteresseerd in mussen. We zien, sedert 2017, het aantal deelnemers opvallend toenemen (Fig.1). We bezitten thans 31 445 bruikbare telgegevens. Deze hebben betrekking op 26 635 unieke huismus locaties in Vlaanderen. Dat betekent dat zeker een aantal mensen, over de ganse periode, minstens 2 keer deelgenomen hebben op dezelfde locatie. Toch hebben we nog altijd te maken met hoofdzakelijk eenmalige tellingen of 82% (Fig.2). Eenmalige tellingen vormen momentopnames die minder bruikbaar zijn om gedetailleerde trends over de tijd na te gaan. Herhaalde mussentellingen op één en dezelfde locatie zijn hiervoor echter uitermate geschikt.

- Kijken we vervolgens naar de deelname in de verschillende provincies dan zien we voor Limburg, Vlaams Brabant en West Vlaanderen weinig verschil. Brussel deed in de eerste periode nog amper mee. Zowel de provincie Oost Vlaanderen

20 jaar onderzoek

HERHAALTELLINGEN VERSUS EENMALIGE 2002 - 2021

Figuur 2. Percentage eenmalige - versus herhaal tellingen tussen 2002 en 2021

als de provincie Antwerpen die tijdens de eerste periode onze top provincies waren, zijn dat in de tweede periode nog maar met een kleine achteruitgang (Fig.3).

Over de natuurlijke habitat van de huismus bestaat op het ogenblik nog geen eensgezindheid. De relatie met mensen is de meest voorkomende. Zo wordt aangenomen dat de akkerbouw sterk heeft

Aandeel verschillende Vlaamse provincies

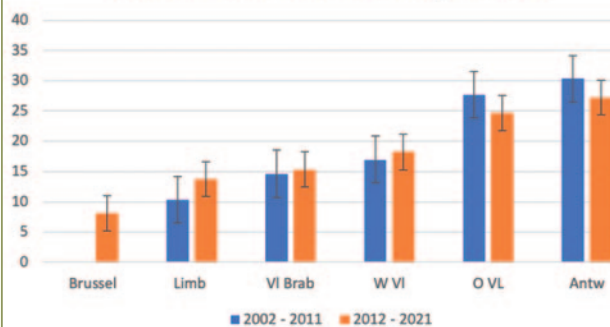
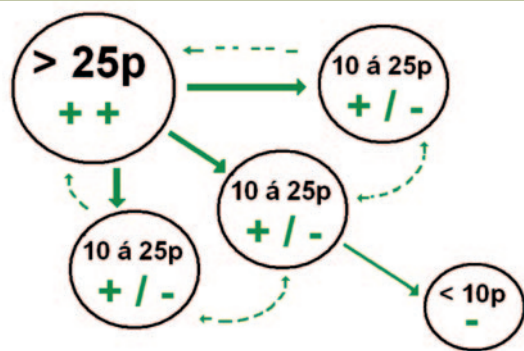
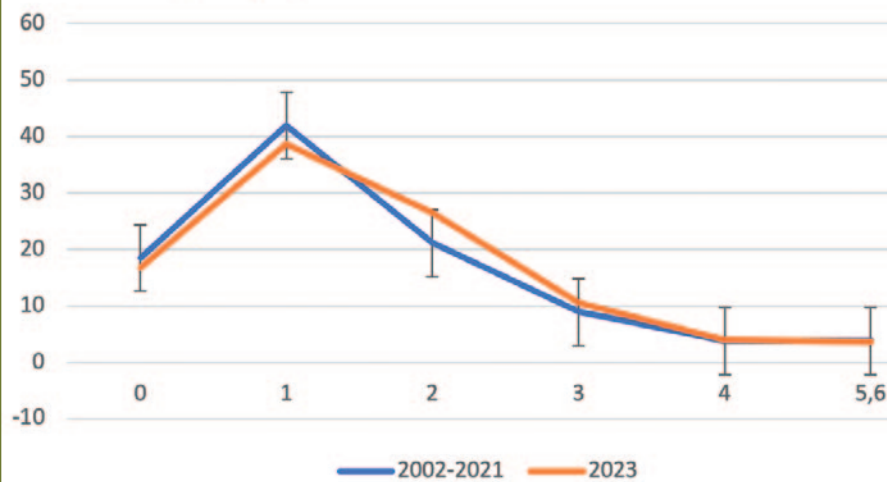

Fig.3 Aandeel van de verschillende Vlaamse provincies en Brussel over de twee periodes

Figuur 4. Model weergave van de uitwisseling tussen huismuspopulaties. De groene pijlen geven de mate van uitwisseling weer (Vogelbescherming Nederland 2008)

Figuur 5 groeps-grootte 2002 - 2021 versus 2023

bijgedragen aan de verspreiding van de huismus. Toch is ook de relatie met veeteelt zeer duidelijk. Huismussen zijn sociale vogels en leven in groepen. Ze broeden in losse kolonies van enkele koppels tot soms wel veertig tot honderd nesten. Elke kolonie kan gezien worden als een deelpopulatie. Tussen huismuspopulaties is uitwisseling uiterst belangrijk voor het in stand houden van een optimale genetische diversiteit. (Fig. 4). Populaties kleiner dan 10 koppels hebben doorgaans een negatief broedsucces en kunnen alleen voortbestaan door aanwas van buiten af. Populaties groter dan 25 paar zijn over het algemeen “self supporting”. In kolonies daar tussen is het succes wisselend en afhankelijk van lokale en variabele factoren.

Het is dus hierom dat ons onderzoek zich hoofdzakelijk richt tot de grootte van de getelde groepen of populaties. Anno 2023 zien we nog altijd dat we vooral te maken hebben met kleine groepjes huismussen (Fig. 5)

foto Willy Ceulemans

Besluit

Nog niet alle gegevens werden voor dit dossier in detail uitgewerkt. In de toekomst werken we hier nog aan verder.

Meer stedelijk groen kan het tij dus zeker nog doen keren zodat we een gemiddelde groeps-grootte krijgen van minstens 3 tot 4 of 11 - 20 huismuskoppels.

Bovendien is het zo dat we in België, tegen

2030, 1,2 miljoen ton broeikasgassen kunnen uitsparen door optimaal te vergroenen (Noels 2022) zoals herbebossen, veengebieden herstellen en onze tuinen wat wilder inrichten. Bovendien beschermt stadsgroen ons beter tegen de nadelige gevolgen van klimaatopwarming, zoals het stedelijk hitte-effect en wateroverlast. Tuinen, koertjes, terrassen en kale muren spelen hierbij een belangrijke rol, ze nemen 12% in van het Vlaamse oppervlak. Beter dus tegels te vervangen door een bloemrijk grastapijt met borders en de voorkeur geven aan hagen i.p.v. schuttingen om onze huismussen en andere tuinvogels meer kansen te geven <https://hetgroenewaasland.be/groeneoasen>

Referenties

De Coster, G., De Laet, J., Vangestel, C., Adriaensen, F. & Lens, L. 2015. Citizen science in action—Evidence for long-term, region-wide House Sparrow declines in Flanders, Belgium. *Landscape & urban planning* 134: 139 - 146

De laet, J., Lens, L. & Matheve, H. 2023. Dossier Huismus. De toestand van de huismus in Vlaanderen: Resultaten na 20 jaar 'Nationale Mussenteldag' <https://hetgroenewaasland.be/algemeen/resultaten-mussentellingen>

Noels, G., Eggermont, K. & Denoyelle, Y. 2022. *KlimaatSchok. 20 oplossingen voor overheid, bedrijven en gebruikers in België.* LANNOO

Vogelbescherming Nederland 2008. *De Huismus anno 2008.* Update van actieplan huismus van Vogelbescherming NL.

Jenny De Laet,

In welke mate kan landbouw herstellend zijn? Met een positieve impact op boer, milieu en maatschappij?

Tijdens een driedaags evenement van 30 januari 2023 tot 1 februari 2023 kwamen 1000 mensen samen om het met Mark Shepard, één van dé internationale pioniers, te hebben over herstellende landbouw.

Onderstaand artikel is overgenomen uit MO (Mondiaal Nieuws - 15 maart 2023). De auteur is Lieven Bauwens, een drijvende kracht achter Pomona vzw, een (beginnende) Wase coöperatieve boerderij.

Heel inspirerend en vernieuwend.

'Dit is een boerderij, maar het is ook wild in beheer'

LAAT ONS NIET 'AAN LANDBOUW DOEN' MAAR WEL 'EEN ECOSYSTEEM BEHEREN'

Een boerderij uitbaten zonder dat er een bos voor tegen de vlakte moet of het ecosysteem wordt verstoord. Dat het kan zag MO* blogger Lieven Bauwens in de Amerikaanse staat Wisconsin. 'Alleen wijkt dit model af van het "traditionele" beeld dat wij van een boerderij hebben. Het is wild in beheer, zowel landbouwkundig als zakelijk. Maar het is zeker ook een boerderij.'

In 2019 bezocht ik Mark Shepard, een Amerikaanse landbouwer, ecooloog en schrijver op zijn boerderij New Forest Farm in Viola, Wisconsin. Dat bezoek bleek achteraf een bepalend moment voor mij, als een soort openbaring. De impact die zijn 25 jaar oude boerderij op mij had, had ik niet voorzien.

In Wisconsin kocht hij in 1995 als 30-jarige met twee investeerders een mais- en sojaboerderij van 43 hectare. Hij plantte tienduizenden bomen en struiken op het terrein. Het gaat om planten die

Het voedselbos van Pomona (Meerdonk)

Permaculture

deel uitmaken van de authentieke, lokale plantengemeenschap, ofwel de Midwestern Oak Savanna. Daarnaast breidde hij de landbouwactiviteiten op de boerderij verder uit, met jaarlijkse gewassen zoals pompoen. In 2013 pende hij zijn ervaringen neer in zijn boek *Restoration Agriculture: Real-World Permaculture for Farmers*.

Het inzicht daarvoor deed hij op in Alaska in de jaren '80. Hij verhuisde er heen toen de zogenaamde Homestead Act er nog actief was. Volgens die Amerikaanse wet had elke burger het recht op 65 hectare federaal land op voorwaarde dat het werd verbouwd. De wet bestond al sinds 1862, maar werd gefaseerd in het land uitgedoofd. Toen Shepard naar Alaska verhuisde, was het de laatste staat waar de wet nog actief was, tot 1986.

Op zijn stuk grond in Alaska probeerde Shepard vruchten en andere eetbare planten uit zijn bos te oogsten. Tegelijk zag hij hoe zijn buren al hun bomen omhakten om er tijdens de korte arctische zomer eenjarige gewassen te telen.

Wild in beheer

Ondanks de verschillende aanpak, is Shepard een landbouwer die wil leven van zijn boerderij. Zijn boerderij in Winconsin is wel degelijk een boerderij, laat daar geen misverstand over bestaan. Alleen kijkt het af van het "traditionele" beeld dat wij van een boerderij hebben. Het is — ik weet niet hoe het anders te omschrijven — wild. Het is natuur. Het is landschappelijk. Het is wild in beheer, zowel landbouwkundig als zakelijk. Maar het is zeker ook een boerderij.

Zijn boerderij ontwierp hij in meerdere stappen en volgens verschillende principes.

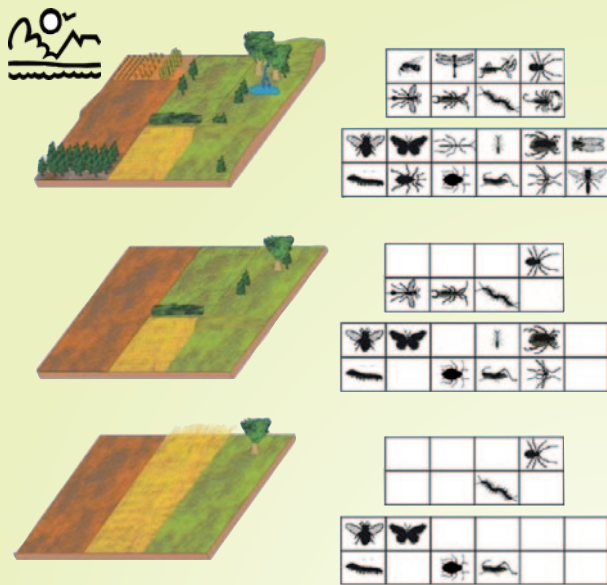
Eerst identificeerde hij wat het bioom is van de regio, met de typische vegetatie en het dierenleven dat in het gebied van nature voorkomt. Hier ging het dus om een savanne met eikenbossen.

In een tweede stap zocht Shepard een manier om het water te beheren zodat het zo lang mogelijk op het terrein zou blijven en tegelijk doorheen het systeem zou stromen. Dat waterbeheer is essentieel. Het reliëf in de omgeving kan de stroming van het water voor een groot stuk mee bepalen.

Shepard koos op zijn boerderij voor contourlandbouw, gebaseerd op Yeoman's "Keyline Design". Er zijn ongeveer 40 poelen die water stockeren op de boerderij. Die probeerde Shepard zo hoog mogelijk te zetten, om het water zo hoog mogelijk te kunnen bewaren en gebruik te kunnen maken van zwaartekracht bij het verdelen van dat water op het terrein. Door greppels en geulen te graven wordt het water vertraagd en infiltreert het zoveel mogelijk in de bodem.

Vervolgens is het belangrijk om alle nodige infrastructuur, zoals gebouwen en toegangswegen, te plannen op basis van die waterbewegingen op het terrein. Dat deed Shepard ook met de gewassen die hij op het terrein plantte, die volgden namelijk de waterbewegingen. Hij koos daarbij voor een erg diverse polycultuur van planten die van nature voor-

komen in het ecosysteem van de Amerikaanse Midwest.

Dit staat haaks op het idee van het huidige landbouwmodel dat we eenjarige planten die ons voedsel moeten opbrengen. Daarvoor moet de bodem steeds worden verstoord, zodat het optimaal is voor die eenjarige planten. Ook Shepard werkt met eenjarige op zijn boerderij. Alleen doet hij dat in stroken tussen de meerjarige polyculturen.

Eens dat alles op zijn plek zit, is het een kwestie van het systeem te beheren volgens de natuurlijke (verstoring)mechanismen van het bioom. Planten die van nature in het gebied voorkomen, hebben zich namelijk aangepast aan de manier waarop hun omgeving wordt verstoord door natuurlijke fenomenen.

Dat systeem met meerjarige polyculturen sluit eenjarige gewassen dus niet uit. Het zijn die gewassen die van belang zijn wanneer een verstoring plaatsvindt in een ecosysteem, denk maar aan een brand of een grondverschuiving. Eenjarige pioniersplanten komen dan weer als eerste op. Het ploegen dat in industriële landbouwculturen gebeurt, imiteert in feite zo'n verstoring die in de natuur gebeurt. Net zoals het maaien of snoeien van meerjarige gewassen het beknabbelen van die gewassen door grazers en andere dieren imiteert.

Behalve eenjarige gewassen tussen de polycultuur van meerjarige planten, zet Shepard ook eetbare paddenstoelen uit, zoals zwammen, shiitake, oesterzwammen of de pruikzwam. Het zijn organismen

die zorgen voor een natuurlijke afbraak van organisch afval, maar die op Shepards boerderij eveneens een toegevoegde economische waarde krijgen. Zonder de eetbare varianten zouden ook andere natuurlijke zwammen opkomen, die daarentegen niet eetbaar zijn, en dus geen toegevoegde waarde hebben.

Shepard ziet zichzelf wel genoodzaakt om dit te beperken tot vier of vijf soorten, omdat de zwammen veel handenarbeid vragen en hij zijn boerderij graag alleen wil blijven beheren. In theorie is alles wat hij heeft aangeplant eetbaar en bruikbaar. En dat wat niet verkocht wordt op de markt, wordt opgegeten door varkens waarvan hij dan weer vlees verkoopt.

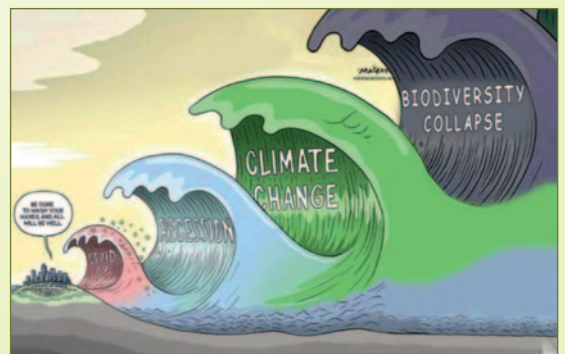
Kort samengevat: in plaats van het land te verbouwen, koos Shepard ervoor om het ecosysteem te verbouwen.

“Efficiëntie” en “opbrengst”

Dat is iets wat wij ook kunnen leren. Klassieke landbouw, zoals wij dat kennen, volgt deze stappen niet. Het begint met de vraag wat we willen eten, en van daaruit wordt bepaald wat er zal worden verbouwd. Het gevolg is dat we planten laten groeien die niet noodzakelijk op die plek willen groeien. En dat wat er wél wil groeien, komt in de weg te staan van dat wat er niet wil groeien. Het is het gevecht dat in onze huidige landbouw plaatsvindt.

Vervolgens maken we het telen van gewassen zo “efficiënt” mogelijk en gericht op “opbrengst” van dat ene product per hectare. Al millennia lang doet de mens aan dat soort landbouw. We brengen de werkelijke kosten die nodig zijn om dat te realiseren niet noodzakelijk in rekening. We denken dat het niet anders kan.

Wat Shepards burens in Alaska deden was hetzelfde wat de migranten uit Europa in Amerika deden aan het begin van de Nieuwe Tijd. Het bos ging tegen de vlakke zodat grondstoffen ontgonnen konden worden om steden te bouwen en land vrij

kwam om aan landbouw te doen. Het land werd gebruikt om jaarlijkse gewassen te telen. Meestal was dat een tijdelijk gegeven, waarna mensen steeds verder het bos in trokken om er bomen te vellen, gevolgd door landbouwers en herders.

Op die manier veranderden overal in de wereld landschappen: de Egyptische Sinaï werd een woestijn, de Schotse hooglanden rotsige bergen. De ecologische gevolgen van dit soort landbouw waren desastreus.

De vruchtbare grondlaag in het Amerikaanse Midwesten, die meters diep was, werd in 160 jaar grotendeels weggevaagd. In een natuurlijk tempo heeft die grondlaag 500 jaar nodig om 1 centimeter aan te groeien. Miljoenen jaren aan vruchtbare grond werden weggespoeld en opgebruikt aan eenzelfde tempo zoals we vandaag fossiele brandstoffen opstoken.

Ook onze landschappen worden even erg "ontgonnen". Het gemiddelde koolstofgehalte in de Vlaamse grond is laag tot zeer laag. Het gaat bovendien sterker achteruit sinds de jaren '80. Maar dat organische stofgedeelte van de bodem zorgt ervoor dat water en voedingsstoffen beter worden vastgehouden, zorgt voor een betere grondstructuur en voor minder erosie en beter bodemleven. Dat de bodem een levend ecosysteem is dat gevoed moet worden door organisch materiaal, daar zijn we ons ook in Vlaanderen niet altijd even bewust van.

Wat de eerste migranten in de VS bovendien ook niet zagen, was hoe lokale, inheemse gemeenschappen er van het bos leefden en hoe zij de ecosystemen beheerden. Dat wil zeggen: sommige plantengroepen werden bevoordeeld, anderen (een beetje) bestreden. Sommige lokale gemeenschappen kozen bewust níét voor landbouw met eenja-

rige gewassen.

Dat had verstrekende sociale gevolgen. Want de landbouwculturen van de migranten werkten vaak met slaven, in bosculturen gebeurde dat niet. Het lijkt misschien niet zo vanzelfsprekend, maar het komt wel bovendien als het gaat om herstellende landbouw en de noodzakelijke transitie die moet gebeuren.

Coöperatief

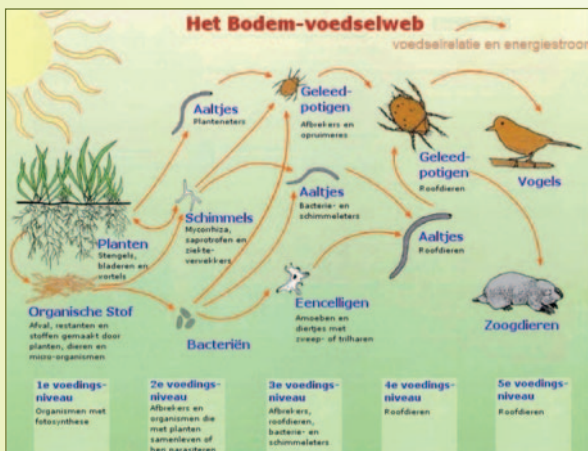
Met een aantal Vlaamse bezorgde burgers richtte ik Pomona op, een coöperatieve boerderij gericht op ecologisch herstel. We willen niet meer verantwoordelijk zijn voor de destructie van onze omgeving voor ons voedsel zoals dat in het hedendaagse industriële landbouwsysteem gebeurt.

Ons Vlaamse bioom bestaat uit onder meer eik, beuk, kastanje, hoogbladerdekbomen, appels, peren, verschillende soorten prunus als kleine bomen en struiken, hazelaars, rubus en ribes als kleine struiken. Daarnaast zijn er heel wat dieren en fungi. We kunnen bewust kiezen voor de meest productieve soorten uit het Vlaamse bioom, ze samenbrengen en proberen te beheren als een ecosysteem.

Ook Shepard werkt coöperatief. Zijn afzet is niet genoeg om producten voor de markt te leveren, maar samen met collega's uit de nabije omgeving lukt dat wel. Samen creëren ze genoeg aanbod.

Zijn coöperatieve Organic Valley groeide uit tot een van de grootste van het land. Het helpt het platteland te ontwikkelen en creëert nieuwe bedrijvigheid, met biologische tarweteelt en -maling, of melkverwerking. Het gevolg is dat meer mensen opnieuw naar de streek verhuizen. Het zorgt voor een toekomst, want ook dienstverlening is nodig.

De toekomst van de plattelandseconomie zit niet in verdere schaalvergroting en industrialisering waarbij individuele boeren gigantische oppervlak-

gaat erom na te denken welke stroken land specifiek dienen voor landbouw, welke voor wilde dieren en wat de verbindingsassen tussen natuurgebieden zijn.

Afstappen van het idee dat natuur en landbouw in twee verschillende vakjes zitten, komt het landschap als geheel ten goede. Bovendien komt er economische opbrengst uit voort zonder dat het als een subsidie voor natuurbeheer door landbouwers moet worden toegekend. Denk maar aan de inrichting van houtkanten of biodiverse bermen.

tes aan land alleen bewerken, risico's dragen en vasthangen aan allerlei allesbepalende contracten.

Wat als we als burgers aanzienlijk mee investeren in zo'n systeem?

De verbondenheid die ik voel met mijn eigen voeding is een sterkere motivatie om zorg te dragen voor mijn directe omgeving dan gelijk welke campagne. Zodra we met Pomona begonnen, merkten we hoe het land en de boerderij ook een belangrijke sociale en verbindende functie hebben. Wat we eten, het land waarop onze voeding wordt geteeld en de mensen die dat doen zijn met elkaar verbonden. We zijn deel van het ecosysteem.

Wat de ecologische winst is van het omzetten van de jaarlijkse mais- en sojateelt naar dit systeem is quasi onmeetbaar. Op de boerderij van Shepard werden verschillende zeldzame soorten van amfibieën en vlinders waargenomen. Mettertijd kwamen ook meer roofdieren op het terrein voor.

Dat zorgt voor andere uitdagingen, maar toont ook hoe habitats weer versterkt kunnen worden. Het

Dit is een soort landbouwmodel waar grond tegelijk een landschappelijke, ecologische en economische meerwaarde heeft. Mais- en sojateelt heeft bijzonder weinig toegevoegde waarde en dient alleen om een exporteconomie van vlees te voorzien. Wat voor economie is dat nu echt? Als we willen, kan het anders.

Lieven Bauwens is mede-oprichter van Pomona vzw. De eerste actieve boerderij van Pomona is Pomona Puur Natuur cv in Melsele. Mark Shepard was op uitnodiging van Pomona te gast in België.

Wil je meer weten over dat bezoek? Dat kan hier of wil je graag de volledige sessies en bijhorende presentaties herbekijken van het driedaags evenement van 30 januari 2023 tot 1 februari 2023? Surf dan naar

<https://www.herstellende-landbouw.be/herbekijk> en je krijgt toegang tot alle informatie.

steunden het driedaagse evenement :

PADDENKWEKERIJ IN DE KERKSTRAAT?

Hoe kom je daarbij zal je denken? Zijn er dan plots zoveel meer padden opgedoken na dat rampjaar 2022? Of is er een handeltje gestart met een alternatief voor kikkerbillen... een delicatessen mischien?

Geen van beide is waar. Hoewel we toch een verdubbeling van het aantal overgezette amfibieën mogen aankondigen ten opzichte van vorig jaar 290 - 140, zitten we toch nog flink onder het gemiddelde - 408. Slechts 16 slachtoffers of 5%, dat is dan toch weer het laagste ooit. Daar zijn we blij om.

Vanwaar dan de term 'Kwekerij'? Noem het gerust een grapje. We bemerken wel een opvallende verschuiving. Vroeger zaten er toch wel wat amfibieën in het noordelijke gedeelte van de schermen met de 'Puitenwegel' ertussen. Nu zitten ruim 90 % van de padden in de emmers, zuidelijk voor het jonge bos dat 6 jaar geleden werd aangeplant. Dat ze daar een veilige winterstek hebben gevonden, met

water à volonté in de poelen, willen we graag geloven. Er is echter nog een andere mogelijke reden van de verhuis.

Het provinciaal domein Roomacker ligt op een steenworp, parallel met de Kerkstraat.

De zuidelijke put, de Appelsvoordeput, ligt ongeveer op rechte lijn ter hoogte van het bos. Daar gaan de meeste overzetters de amfibieën uit de emmers verlossen. Op een plek kan je gemakkelijk en veilig tot bij het water komen, ook met kinderen.

Want kinderen zijn steeds van de partij, ook dit jaar. Op de avond van 18 februari heeft een gezin 40 stuks opgepikt. Een festijn. En de Freinetschool kwam op 13 maart 's morgens de klus klaren. Ook zij hadden met 16 stuks een goed aantal.

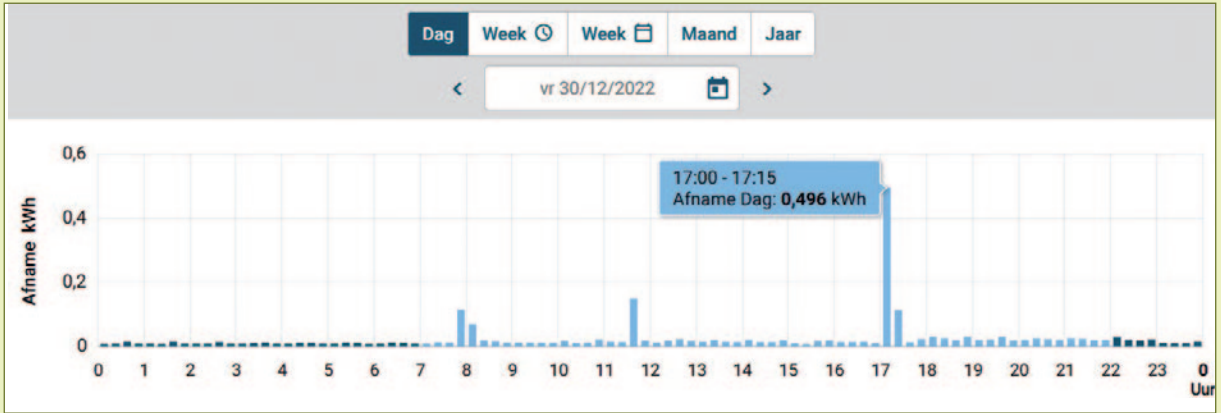
Met dank aan alle medewerkers en het gemeentebestuur.

Reacties op het artikel over bochten bij fietspaden komen in het oktobernummer.

Foto's opsturen kan nog steeds :
groene.waasland@gmail.com

CAPACITEITSTARIEF, NOG GEEN SOCIAAL EN SCHOON VERHAAL

*piekverbruik bij, per kwartier gemeten, dat je boven 2 500 Watt uitkomt.
voorbeeld van vrijdag 30 december 2022*

Sinds 1 januari 2023 wordt je stroomverbruik op een andere manier in rekening gebracht in Vlaanderen, met de invoering van het capaciteitstarief. Met dit tarief blijft je stroomfactuur op drie delen steunen:

1. de stroomprijs,
2. heffingen (BTW, ...)
3. het gebruik van het netwerk.

Dit laatste deel vertegenwoordigt **slechts 7 %** van je stroomfactuur.

Voortaan wordt naast het totale verbruik ook nog het piekverbruik in rekening gebracht, met het oog op een vermindering van je piekverbruik.

Voordien, met het onderscheid tussen dag en nacht, werd je aangemoedigd je verbruik te spreiden. Die spreiding is ingegeven uit het feit, dat kerncentrales niet gemakkelijk kunnen stilgelegd worden. Dit ging voorbij aan het feit, dat de schoonste en de goedkoopste stroom deze is die je niet verbruikt.

Het gebruik van het netwerk wordt dus al lang aangerekend. Nu komt daar je piekverbruik bij, per kwartier gemeten, dat je boven de 2,5 kW of 2.500 Watt uitkomt.

Zie het voorbeeld van vrijdag 30 december 2022. Zoals je ziet, is er een piek van bijna 5 kW (17:00 - 17:15), dit om te koken.

De schoonste energie is deze die je niet verbruikt. Voor de gezinnen is een gigantische besparing op het verbruik en op de energierekening beslist nog haalbaar, tot factor 4.

Schone energie is deze die je niet verbruikt

		Huishouden
Gemiddeld verbruik / jaar 	kWh	3.500 a)
	factor	2
Gemiddeld haalbaar verbruik / jaar		
	kWh	1.750

meten en ingrijpen in sluimerverbruik en A-labels kiezen

- a) Courant huishoudelijk stroomverbruik: verlichting
- b) Courant gebruik auto: 15.000 km, à 20 kWh / 100 km
- c) Courant energieverbruik verwarming en warm water

Aldus de VREG:

Een gezin met een digitale meter, een elektriciteitsverbruik van 3.500 kWh per jaar en een gemiddelde maandpiek van 4,26 kW betaalt gemiddeld 337 euro (inclusief btw) voor het gebruik van het net in 2023. Dat is 11 euro of **3% meer** dan in 2022.

Sociaal?

Ja.

Wie van het sociaal tarief geniet (ook wie nog geen digitale meter heeft), die blijft bij het oude systeem. Zij/hij krijgt het maximum van 2,5 kWh aangerekend, ook al komt het verbruik daar bovenuit.

Neen.

Het systeem gaat ervan uit, dat men een digitaal leven leidt. Dat is lang niet zo voor iedereen weggelegd.

Schoon verhaal?

Neen.

Zo lang men ervan uitgaat, dat een gemiddeld gezinsverbruik op 3.500kWh/jaar uitkomt is dit lang geen schoon verhaal. Het capaciteitstarief wordt ingevoerd omdat

- het autopark elektrisch wordt; men legt gemiddeld 15.000 km af met de wagen, goed voor bijna 3.000 kWh / jaar en

- de verwarming van woningen deels elektrisch wordt met de warmtepomp (in plaats van hout, steenkool, mazout, aardgas, ...). Bij 15.000 kWh verwarming per jaar met de warmtepomp, is nog steeds bijna 20% of 3.000 kWh stroom nodig.

Bijgevolg wordt het dringend nodig om het stroomverbruik te spreiden. Of om veel minder stroom te gaan verbruiken.

Is dit haalbaar?

Met wat inspanningen is een vermindering tot 75% van dit 'gemiddeld verbruik' mogelijk.

Wilt, bespaar tot 1/4 van je gemiddeld verbruik

(zie: de tabel).

Fred Van Remoortel

Vervoer 	Verwarming 	Som
3.000 b)	15.000 c)	21.500
vaker stappen, fietsen en overstappen verhuizing naar stadshart 5 	isoleren en ventileren groepsverwarming verhuizing naar pand met EPC -A-label 5	4
600	3.000	5.350

g, wasmachine, apparaten, ...

0 km = 3.000kWh

ter

PROJECT 'STEDELIJKE GROENE OASEN VOOR MENS, KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT'

Het project 'Stedelijke groene oasen voor mens, klimaat en biodiversiteit' werd voor 2023, samen met 8 andere projecten, geselecteerd door het Streekfonds Oost-Vlaanderen 'een Hart voor Waas'.

Mens

Met dit project, bieden we inwoners van het Waasland een ruim assortiment van plantenpakketten aan: bomen, struiken, klimmers, vaste planten of een combinatie.

Concrete info vind je op <https://hetgroenewaasland.be/groeneoasen>.

Elk pakket heeft een waarde van gemiddeld €50.

In 2022 ging dit project in Dendermonde door met groot succes en zonder subsidie. We verdeelden 268 plantenpakketten (kostprijs voor ABLLO: €10.720). Dit jaar mikken we op 300 pakketten:

- 150 voor de modale burger (zij betalen 10€/pakket)
- 150 voor burgers die het financieel moeilijk hebben (zij krijgen 1 pakket gratis).

Klimaat

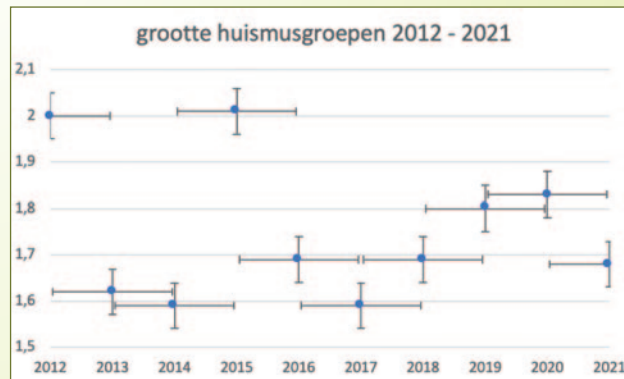
België kan tegen 2030, 1,2 miljoen ton broeikasgassen uitsparen door optimaal te vergroenen (Noels 2022) zoals herbebossen, veengebieden herstellen en onze tuinen wat wilder inrichten. Bovendien beschermt stadsgroen ons beter tegen de nadelige gevolgen van klimaatopwarming, zoals het stedelijk hitte-effect en wateroverlast.

Biodiversiteit

Zowel ons 'Urbaan Mezenproject' (2014 - 2026, i.s.m. UGent) als de 'Nationale Mussenteldag' (2002 - 2026, i.s.m. Vogelbescherming Vlaanderen vzw), tonen aan dat soorten zoals de huismus en de koolmees maar ook andere zoals de merel, de groenvink e.a. het moeilijk hebben in onze tuinen.

Net zoals dit in andere Europese landen het geval is (De Laet & Summers-Smith, 2007), heeft de huismus het anno 2023, in Vlaanderen nog altijd moeilijk, vooral in onze steden en gemeenten. In 2002 werden er gemiddeld 6-10 huismusmannetjes geteld per locatie, in 2011 waren dit er 1-5. (De Coster et al 2015). Na 20 jaar stellen we vast dat de groepsgrootte gelukkig niet verder daalt maar eerder schommelt tussen 10 en 5 huiskoppels per groep (Fig.1).

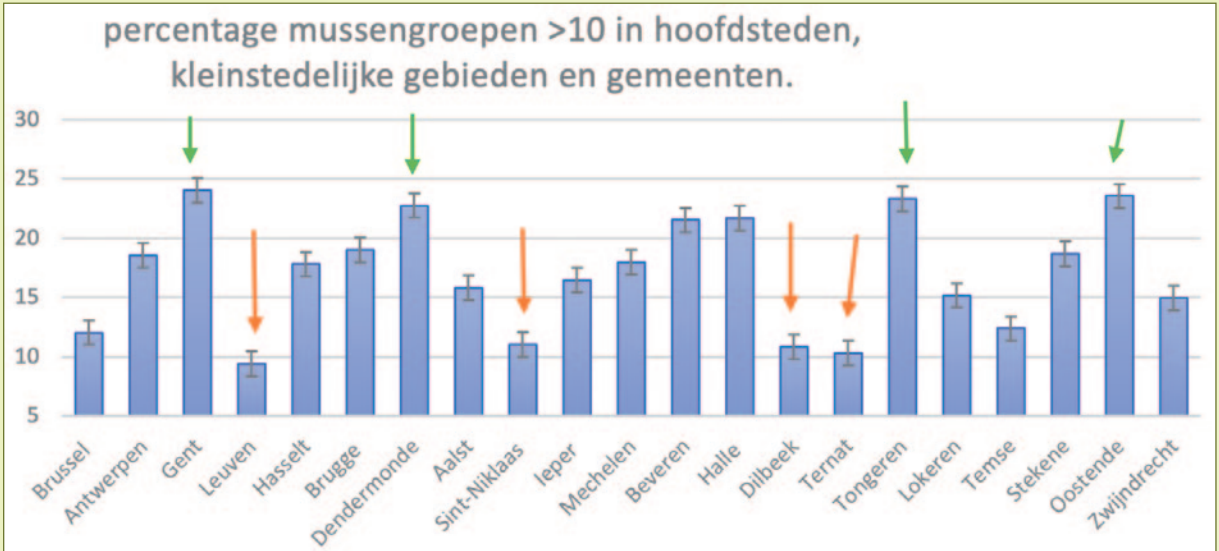
Geen enkele van de in detail bekeken steden en gemeenten had meer dan 25% huismusgroepen met meer dan 10 huiskoppels terwijl we weten dat dit erg belangrijk voor de instandhouding van de groep (Fig.2). Terwijl Gent (24%), Dendermonde (23%), Tongeren (23%) en Oostende (24%) bijna 25% halen is dat voor Leuven (9%), Sint-Niklaas (11%), Dilbeek (11%) en Ternat (10%) bedroevend laag.

Figuur 1. Grootte huismusgroepen (+ standaardfout) tussen 2012 en 2021 in Vlaanderen

Voor de urbane mezen zien we dat:

- Urbane mezen leggen vroeger dan bosmezen (Fig.3)
- Urbane mezen leggen 1 ei meer dan bosmezen (Fig.4)

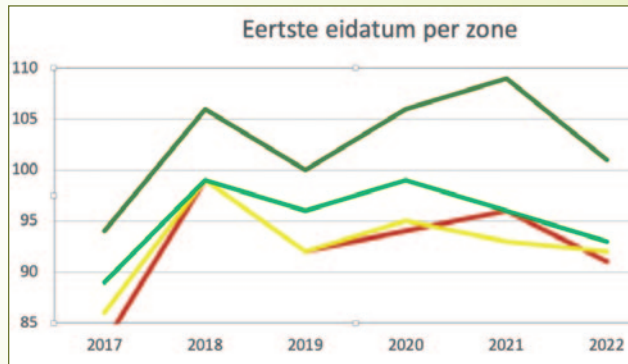

Figuur 2. Percentage huismusgroepen >10 in Vlaamse steden en gemeenten

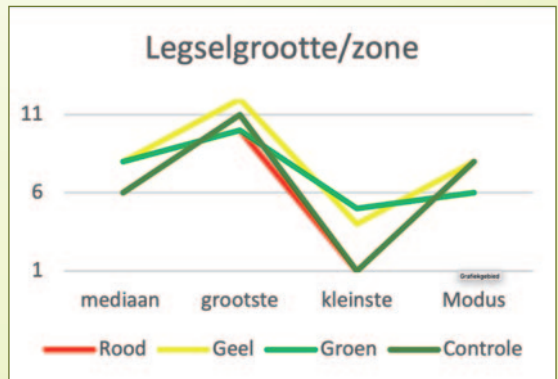
- Urbane mezen hebben een geringer broedsucces dan bosmezen (Fig.5)
- Urbane ouders hebben het zwaarder dan bos ouders.

Daaruit kunnen we besluiten dat mezen die in onze steden broeden in een 'ecologische val' trappen. Tijdens de winter hebben ze het beter dan bosmezen (meer voedsel en hogere temperaturen). Hierdoor beginnen ze vroeger te leggen en leggen ook 1 ei meer. Dat levert echter niet meer jongen op in de volgende generatie want ze doen het doorgaans slechter dan de bosmezen. Bovendien stellen we ook vast dat het voor ouders 'zwaarder' is om in een stad te broeden. Veel ouders verdwij-

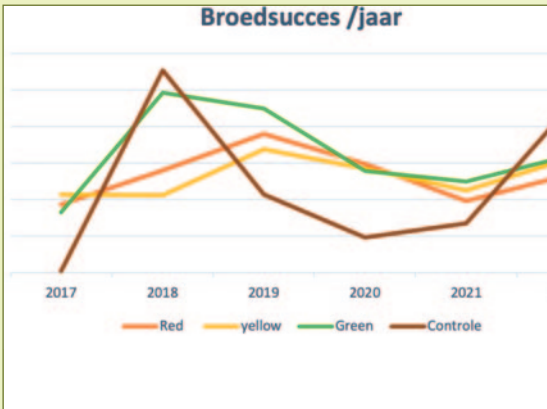
jonge pimpelmees

Figuur 3. Eerste eidatum /zone: rood (>30% verstening, Geel (30-11% verstening) en Groen (>10% verstening) tussen 2017 en 2022

Figuur 4. Legselgrootte/zone

Figuur 5. Broedsucces /zone (idem als Fig3) tussen 2017 en 2022

nen na 1 jaar. In bepaalde jaren slagen de ouders er niet in om voldoende voedsel te vinden voor hun jongen en sterven de jongen in het nest.

Uit dit alles kunnen we besluiten dat er dringend meer groen nodig is in onze steden zowel voor onszelf, het klimaat als de biodiversiteit.

Alleen openbaar groen kan dit niet oplossen.

Tuinen, koertjes, terrassen en kale muren spelen hierbij een belangrijke rol, ze nemen 12% in van het Vlaamse oppervlak. Beter dus tegels te vervangen door een bloemrijk grastapijt met borders en de voorkeur geven aan hagen i.p.v. schuttingen om onze tuinvogels meer kansen te geven.

We kunnen van het Streekfonds minimaal **€10 000** krijgen voor de aankoop van onze planten. Daarvoor moeten we eerst zelf minimum €5000 rondkrijgen via **crowdfunding**

<https://projecten.streekfondsoostvlaanderen.be/nl-NL/project/stedelijke-groene-oasen-via-plantenpakketten?tab=overview>

Lukt dit dan verdubbelt het streekfonds dit bedrag.

Lukt het niet dan krijgen we enkel het bedrag dat we bijeen kregen met de crowdfunding.

We vragen zeker geen grote bedragen omdat:

- we een groot adressenbestand hebben

- grote bedragen slechts voor 25% worden meegerekend.

Elke donatie van €50 of meer krijgt van ons gratis 1 plantenpakket, naar keuze. Neem hiervoor contact op met jenny.delaet@ugent.be

Wel belangrijk : Steunbijdragen van minimaal 40 euro kan je voor 45% recupereren via de belastingaangifte. Je krijgt dan hiervoor een fiscaal attest van de Koning Boudewijnstichting. Bovendien verdubbelt 'Een Hart voor Waas' jouw overgeschreven bijdrage ten voordele van het project 'Groene Oasen'. Met een steunbijdrage van bv. 40 euro, betaal jij uiteindelijk 22 euro, en ontvangt het project 80 euro!

Stedelijke groene oasen via plantenpakketten

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zie ook : www.hetgroenewaasland.be/kalender of www.hetgroenewaasland.be/klik

NPW == Natuurpunt Waasland

Zaterdag 29 april 2023

Natuurpunt Waasland Scousele

Plantenuitstap naar Payenne vlakbij Celles (Houyet)
 inschrijven verplicht: natuurpuntscousele@gmail.com
 Zie HGW van februari
 of www.hetgroenewaasland.be/kalender

Natuurpunt Waasland Kernen Zuid en Lokeren EX-CURSIE

Turnhouts Vennengebied met Gewestbossen
 Info 052460058 christelstrybos@hotmail.com
 Zie HGW van februari
 of www.hetgroenewaasland.be/kalender

Zondag 30 april 2023

Natuurpunt Waasland Noord Vroege-ochtend-

wandeling Kregen van Saleghem
 Gids : Edwin Thoen - 0496 32 03 78
 Zie HGW van februari
 of www.hetgroenewaasland.be/kalender

Maandag 1 mei 2023

Vzw Durme Vroegochtendtocht in de Fondatie

Zie HGW van februari
 of www.hetgroenewaasland.be/kalender

Zondag 7 mei 2023

Hortus ter Saksen 33ste Plantenruilbeurs

Op de plantenruilbeurs kunnen liefhebbers hun planten verkopen of ruilen. Info 03 750 18 72
 Deelname: gratis voor bezoekers.
 Organisatie: NEC Hof ter Saksen gemeente Beveren
 Zie HGW van februari
 of www.hetgroenewaasland.be/kalender

Hortus ter Saksen

Natuurtocht Luswandeling Bray-Dunes
 Inschrijven bij werner.stuer@scarlet.be of 0494 758487. Info: www.hortus-ter-saksen.be

NP Waasland Noord Vroegochtendwandeling

in het Neuzenbergbos. 5u45- 8u30
 Vroegochtendwandeling met aandacht voor vogelzang.
 Mogelijkheid om je zelf meegebrachte picknick te eten na de wandeling. Koffie en thee worden door ons voorzien.
 Inschrijven verplicht via panneweel.be
 contact . 0496 32 03 78 thoen.smeets@telenet.be
 Oude Gentweg 3 Burcht

NP Waasland Noord Openschuurdag 'SNU'IT. 13u30 - 17u.

Kinderen mogen spelen en ravotten in de boom-

gaard van het Natuurhuis. De bar is open en Creatief voor natuur biedt eigen gebak aan. Doorlopend van 13u30 tot 17u. Inschrijven is niet nodig. Voor de kinderen zijn laarzen en een lange broek een aanrader.

contact : 0496 32 03 78 thoen.smeets@telenet.be
 Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, Sint-Gillis-Waas

Zondag 14 mei 2023

Natuurpunt Waasland Scousele Vogels observe-

ren Fort Steendorp met aansluitend ontbijt
 Gegarandeerd met vocale ondersteuning van zangvogels. Na een flinke wandeling waarbij we vogels observeren, hopelijk reeën te zien krijgen en de voorjaarsbloeiërs bewonderen sluiten we, voor wie wil, deze wandeling af met een ontbijt in het Natuurhuis.
 Stevige stapschoenen en verrekijker. Je kan ook enkel deelnemen aan de wandeling.

Info en inschrijven natuurpuntscousele@gmail.com
 0473 72 66 15

Met opgave van keuze: wandeling en / of ontbijt
 Ontbijt: prijs volwassene 12 euro, kind tem 12 jaar 06 euro.

Wandeling 06.00 tot 09 u met aansluitend ontbijt
 Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Hortus ter Saksen. Daguitstap: Een dagje in

Brusselse parken 8.30 - 18 uur
 De voorbije jaren gingen we met onze dagtrips meerdere keren naar Nederland. Dit voorjaar blijven we in eigen land en gaan we op ontdekkingsstocht in Brusselse parken.

Alhoewel Brussel onze hoofdstad is, is ze voor veel Vlamingen ongekend. Zeker op botanisch gebied. Ons bezoek aan tuinen en parken in Brussel zal voor velen een openbaring zijn, want weinigen zijn bij het voorbijrijden ooit gestopt om al die groene schatten te bekijken.

We wandelen onder andere langs de vallei van de Molenbeek door het Laarbeekbos, het moeras van Ganshoren en het Koning Boudewijnpark tot in de prachtige Tuinen van de Bloemist.

Na de middag verkennen we de Koloniale Tuin van Laken en het Osseghempark.

De parken, bossen en tuinen die we bezoeken behoren tot de groene parels aan de noordrand van Brussel en zijn ecologisch en wat planten en bomen betreft zeer waardevol. Meerdere groene ruimten zijn Natura 2000 gebieden.

Tijdens deze dagtrip zullen we ons kunnen laven aan het frisse lentegroen en de bloei van de Rhododendrons en de Magnolia's.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw

Begeleiding: François Seghers, natuur- en plantentuin-
gids
Vertrek: om 8.30 uur met de bus op het Gravenplein te
Beveren aan CC Ter Vesten
Deelname: 60 €/pp, busvervoer en warme middaglunch
met drank inbegrepen.
Inschrijven en info: coisseghers@gmail.com; 60 euro per
deelnemer overschrijven op BE86 1030 5638 4350
van Hortus ter Saksen met vermelding van: 'daguitstap
Brusselse parken' en naam deelnemer(s)
Info: www.hortus-ter-saksen.be

Zaterdag 27 mei 2023

Natuurpunt Waasland – Scousele

Vogelwerkgroep "Scousele - Suskewiet"

De uitstappen worden deskundig begeleid.
Rietvogels in het polderriet Bazel-Zuid 8.00 tot 10.30 u
Interesse in de uitstappen?
Meld je bij arnoldmoonen1@gmail.com 0477 980 665
voor de nodige info.

Hortus ter Saksen

Klimaat en biodiversiteit:
bezoek natuurlijke tuinen 10 – 14 uur

Als vervolg op de thema-avond in januari over natuurlijke
tuinen bezoeken we de tuin van Sebastian Ivens 'Klein
Eeden' te Lokeren. Hij reisde na zijn studies enkele jaren
de wereld rond en startte in 2005 in de groensector,
werkte de opleidingen tuinaannemer en tuinontwerper af
alsook de opleiding ecologische tuin- en landschapsin-
richting. In 2008 richtte hij Equota op. Sebastian enga-
geert zich voor de greendeal Natuurlijke tuinen en staat
bij Velt geregistreerd als ecologische tuinontwerper en
tuinaannemer. Zijn tuin (2500m²) 'Klein Eeden' is een
mooi voorbeeld van wat een ecologische, naturalistische
tuin kan zijn. Sebastian vertelt zijn ervaringen en toont
ons zijn tuin om jou te prikkelen zelf plantcombinaties te
realiseren, zodat dié ook bijdragen tot meer natuur.
<https://www.equota.be>

Daarna trekken we naar de tuin van Brenda Froyen in
Moerbeke. Ze is Lector Nederlands aan de lerarenop-
leiding, auteur, free lance trainer en maakte van haar
eigen tuin een paradijs, met passie en liefde voor de na-
tuur. Brenda toverde haar kale stoep om tot een kleur-
rijk stukje natuur, dat ons hartelijk welkom heet. De tuin
is 3800 m² groot en een haven van rust. Je vindt er bos,
droogtebestendige vaste planten, voorjaarsbloembollen,
bloemen en kruiden, een boomhut, een blotevoetenpad
en een zandbak. Er is een moestuin, een bloemenweide
en het gras maaien ze nog maar af en toe. Brenda
schrijft haar tuin- en belevingservaringen neer in een
boek 'Mild tuinieren: je tuin als oplossing voor mentale
uitdagingen en ecologische vraagstukken', dat we tegen
dan kunnen inkijken.

Kijk al even op <https://www.brendafroyen.be>.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. Tuinhier Haas-
donk. Begeleiders: Sebastian Ivens (Equota tuinen) en

Brenda Froyen
Waar? Start: Ward De Bockstraat 2, 9160 Lokeren ver-
plaatsing naar de tuin van Brenda Froyen, Heideweg
47, 9180 Moerbeke
Eigen picknick en drank meebrengen, we lunchen in de
tuin. Deelname: 8 €/pp
Inschrijven via info@hortus-ter-saksen.be en overschrij-
ven van 8 euro per deelnemer op rekeningnummer
BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw
met vermelding van: 'natuurlijke tuinen': tuinbezoek en
naam deelnemer(s)

Zaterdag 3 juni 2023

**De Uilenwerkgroep Waasland in samenwerking met
Natuurpunt**

Fietstocht 'met respect kijken naar
jonge uilen en torenvalken'
Voor alle natuurliefhebbers: alleen, in groeps- of in ge-

zinsverband. Kennis van de vogelwereld is niet vereist,
interesse wel.

In het gezelschap van vrijwilligers van Uilenwerkgroep
Waasland en een erkend vogelringer fietsen we op lan-
delijke wegen en passeren we langs plaatsen waar uilen
en torenvalken broeden. Terwijl de vogelringer de jonge
vogels ringt, krijgen we uitleg over het ringwerk, de vogels
en hun biotoop.

Praktische afspraken?

- We vertrekken om 14 uur stipt aan de sporthal De Kla-
vers, Sint-Andriesstraat 4 te 9111 Belsele.
- Einde voorzien rond 17 uur.
- Deelname is gratis. Wel verplicht inschrijven.

Voor inschrijving en info:

Eddy De Taey 0479 28 73 84 eddy.detaey@uilenwerkgroepwaasland.be

Marc Aerts (foto's) 0485 38 19 87
 marc.aerts@uilenwerkgroepwaasland.be
 Facebook www.facebook.com/uilenwerkgroepwaasland
 Website www.uilenwerkgroepwaasland.be

NP Waasland Noord. Hommelwandeling in het Steengelaag. 14u 16u30

We gaan op zoek naar de diversiteit aan hommels in het Steengelaag. Marc Bogaerts leidt ons langs verschillende biotopen die elk hun eigen soorten hommels herbergen.

Inschrijven via Panneweel.be is verplicht en laarzen zijn aangewezen.

Contact +32 474 84 84 78, +32 3 779 89 31
 marc.bogaerts1@telenet.be

OC De Statie, Spoorwegwegel 1, 9190 Stekene

NP Waasland kernen Zuid en Lokeren

Lentewandeling Roomacker & Tielrodebroek te Tielrode
 In de lente komt alles weer tot leven, en wanneer de zomer om het hoekje komt piepen is er overal een grote bloemenpracht te zien en krioelt het overal van het jonge leven.

Ga met ons mee op zoektocht naar al dat moois.

We proberen die dag langsheen het natuurschoon in Tielrode te wandelen en daarbij twee natuurparels te verkennen: de Roomacker en het Tielrodebroek. Behalve voor de bloemenpracht (bijv. bosorchis en bosandoorn) hebben we ook aandacht voor het vogelleven (bijv. ijsvogel en zwartkop). Naast leuke natuurwaarnemingen en -weetjes kom je ook te weten wat de toekomst van de natuur in deze gebieden wel mag zijn.

We starten stipt om 9.00u; einde rond 12.00u.

We verzamelen op de parking van café-restaurant Het Veer, Sint-Jozefstraat 35, 9140 Tielrode-Temse
 Deze wandeling is helaas niet geschikt voor rolstoelen en kinderwagens.

Kledij aangepast aan de weersomstandigheden
 Gratis. Inschrijven is niet nodig: gewoon komen en mee genieten van de natuur in Tielrode.

Info Johan.vercauteren.npzw@gmail.com 0474/71 51 20
 bosorchis - foto: Johan Vercauteren

Zondag 4 juni 2023

NP Waasland Noord

Opschuurdag Hommels 13u30 - 17u

Opschuurdag met extra aandacht voor hommels. We gaan op zoek welke hommels in de omgeving van het Natuurhuis en de Kregen Van Saleghem leven.

Inschrijven is niet nodig.

Contact : info@panneweel.be

Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 Sint-Gillis-Waas.

Natuurpunt Waasland-Scousele

Hommelgidsing. 14u. - 16u.

We gaan tijdens de "Week van de Bij" samen op zoek naar hommels. Je maakt op deze wandeling kennis met onze pluizigste wilde bijen en leert heel wat over hun levenswijze en relatie met bepaalde planten. Dat het belangrijke bestuivende insecten zijn wist je waarschijnlijk al, maar had je al van de lang-tongen en kort-tongen gehoord? Ook leren we je hoe je de verschillende soorten hommels kan herkennen: de Steenhommel, Akkerhommel of Boomhommel zullen geen mysterie meer voor je zijn ... en wie weet krijgen we zelfs zeldzame soorten als de indrukwekkende Rode koekoekshommel te zien!

Honden aan de leiband zijn niet toegelaten. Het terrein is oneffen en niet bereikbaar voor rolwagens.

Info + inschrijven: natuurpuntscousele@gmail.com
 0473 72 66 15

Vertrek Natuurhuis, Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Hortus ter Saksen Luswandeling Houx - Dinant

23 km, GR 125, 126 en 129

De steile rotswanden op de oevers van de Maas tussen Anhé en Dinant vormen het decor van deze pittige wandeling die bukt van woelige historische verhalen in een indrukwekkend kader van bossen, valleitjes en panorama's. We komen langs de iconische toren van de abdij van Leffe, de citadel, de feodale ruïnes van Bouvignes en het mysterieuze reservaat van Poilvache.

Afspraak: 9.30 uur op de kleine parkeerplaats aan de kerk van 5530-Houx, te bereiken via E411 afrit 19 Sontin

Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 923484

Zondag 10 juni 2023

NP Waasland Noord

Natuurwandeling voor kinderen. 8u. 10u30
Natuurwandeling voor curieuzeneuzen en hun ouders. Wil je verschillende vogelgeluiden kunnen nabootsen? Wil je meer over planten leren? Schrijf je dan zeker in (verplicht!) en breng ook je laarzen mee want voor een plas of modder gaan we niet opzij.
Inschrijven via de Panneweel.be.
Contact : 0496 32 03 78 thoen.smeets@telenet.be
Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 Sint-Gillis-Waas

zondag 11 juni 2023

NP Waasland Noord

Vroegochtendwandeling in Stropersbos 5u30- 8u.
Vroegochtendwandeling met aandacht voor vogelzang. Inschrijven wenselijk maar niet verplicht.
Laarzen kunnen nuttig zijn.
Contact : 0496 32 03 78 thoen.smeets@telenet.be
De Stropersstraat 65 Stekene

Zondag 18 juni 2023

Natuurpunt Waasland-Scousele

Libellenwandeling. 14u. - 16u.
We bezoeken het Gelaagpark. De prachtige vijvers, gevormd in de oude kleigroeven zijn ideale plaatsen voor wondermooie libellen. Erik Luckx is een gepassioneerde libellenkenner, die ons met veel plezier meeneemt op wandeling.
Honden aan de leiband zijn toegelaten. Het terrein is oneffen en niet bereikbaar voor rolwagens. Neem best een verrekijker mee.
Info + inschrijven: natuurpuntscousele@gmail.com
0473 72 66 15
Vertrek Natuurhuis, Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Zaterdag 24 juni 2023

Natuurpunt Waasland-Scousele

Op uitstap in de Viroin. 07.30u. - 18u
Uitstap via eigen vervoer (carpoolen).
Zo'n 50 km ten zuiden van Charleroi ligt een keten van kleine dorpjes in de kalkvallei van de Viroin: Roche à Lomme, Les Abbanets et le Morainey, Tienne Breumont en Fondry des Chiens.
We gaan op zoek naar vlinders. Mogelijk zien we verschillende soorten parelmoervlinders, bleek blauwtje, koningspage, boswitje ...
Ook vogels hebben onze interesse. We hopen op Grauwe Klawier, Geelgors, Zwarte specht ...
Picknick, wandelschoenen en verrekijker aanbevolen.
Info en inschrijven: gerry.heyman1@telenet.be 0498 577 224
Vertrek parking zwembad Sint-Niklaas (naast hotel Ser-

wir]

Natuurpunt Waasland-Zuid

Ontdek wat er zoal leeft in onze duinen

Zin om die dag mee te gaan naar een botanisch juweeltje aan onze kust? Chantal Jacobs, conservator van Park 58, laat ons er kennismaken met zeldzame planten zoals Geel zonneroosje en Kegelsilene.
Dankzij een efficiënt beheer evolueert het park naar een halfopen duingebied waarin Eénstijlige meidoorn, Sleedoorn en Europese kardinaalsmuts zich stilaan vestigen.
Oranje zandogje, Duinsabelsprinkhaan en allerlei wilde bijen hebben er eveneens hun plekje gevonden.
Ogen en oren te kort dus!
We picknicken in Den Oosthoek, een gezellige buurtkroeg in Heist.
Na de middag verplaatsen we ons naar de Zwinduinen in Knokke.
Samen met natuurgids Stefaan Brinckman, die dit uniek gebied kent als zijn broekzak, ontdekken we er misschien Boomkikker en Bokkenorchis. Wie weet steelt een Havik of een Wespandief nog niet de show? Ook insecten komen aan bod. Voor ieder wat wils dus!
En tuurlijk sluiten we die dag nog gezellig af in Den oosthoek!
Schrijf in op www.natuurpunt-zuid-waasland.be 5euro leden/8euro niet leden

NP Waasland Noord

Open Natuurdag voor landbouwers. 9u -12u.
Kern Noord nodigt de landbouwers uit om natuurgebieden in hun omgeving te verkennen.
We sluiten af met een drankje in het Natuurhuis Panneweel.
Info : jan@panneweel.be
Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 Sint-Gillis-Waas

Zondag 25 juni 2023

NP Waasland Noord

Stil Midzomerconcert. 13u30-19u
Geniet in de boomgaard van het Natuurhuis van een matig versterkt concert. De bar is open en Creatief voor natuur biedt eigen gebak aan. Voor meer info en bestellen van tickets zie panneweel.be of Lies@Panneweel.be.
Het aantal plaatsen is beperkt. Deuren openen om 13u30, het concert begint om 15u.
Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, Sint-Gillis-Waas

Hortus ter Saksen Zintuigenactiviteit 'voelen': blotevoetenwandeling 14 - 16 uur

Hortus ter Saksen zet elk zintuig één voor één in de spotlights. We beleven de natuur met een blotevoetenwandeling en maken contact met de natuur. Nee, niet zo'n kort blotevoetenpad, maar een echte grensverleggende wandeling zonder schoenen doorheen Hof ter Saksen. Van het bos naar het gras, naar het schelpenpad. Lopen

op blote voeten voelt bevrijdend en is gezond. We voelen dingen die we met onze schoenen aan niet zouden opmerken.

Vreemd? Gevaarlijk? Vies? Laat het los en ervaar dat deze vooroordelen onterecht zijn.

Onze gids Stany Schevenhels loopt niet enkel in de natuur op blote voeten maar ook thuis, op straat, op zijn werk. Hij weet als geen ander wat je ervaart op blote voeten, waarom het gezond is en hij zal ons zijn ervaringen en vele voetenweetjes meedelen.

Deze wandeling is geschikt voor volwassenen en kinderen, een ideale gezinsactiviteit dus! Echter niet geschikt voor kinderwagens of rolstoelen. Je brengt best een rugzak mee om je schoenen in te steken en eventueel een handdoek en washandje om met propere voeten je schoenen weer aan te doen. Maar je mag op blote voeten verder lopen.

Kom de natuur, en het gras tussen je tenen, voelen!

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. Gezinsbond Haasdonk

Gids: Stany Schevenhels

Waar? Zintuigentuin op de binnenkoer Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef 2, 9120 Beveren

Deelname: 5 €/pp of 12 €/gezin Aantal deelnemers is beperkt

Inschrijven via info@hortus-ter-saksen.be en overschrijven van 5 euro per deelnemer of 12 euro per gezin op rekeningnummer BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen met vermelding van: 'blotevoetenwandeling' en naam deelnemer[s]

Vrijdag 30 juni 2023

Natuurpunt Waasland-Scousele

Temse Wilfortkaai 19 u

Opening van de fototentoonstelling "Dieren van bij ons" door fotoclub After4

Met medewerking van Natuurpunt Waasland Scousele

Zaterdag 1 juli 2023

Natuurpunt Waasland-Zuid fietstocht: op zoek naar Boerenzwaluw, Huiszwaluw en Gierzwaluw

Je hebt het ongetwijfeld al gemerkt: ze zijn weer in het land!

De sierlijke zwaluwen die boven onze hoofden scheren en hun vrolijk gekwetter laten horen.

Nu heb je de kans om hen nog beter te observeren tij-

dens onze leerrijke fietstocht.

Onze uitstekende gidsen vergezellen je naar drie toplocaties waar zij je alles vertellen wat je wil weten over deze acrobatische trekvogeltjes.

Op de eerste locatie ontmoet je de Boerenzwaluwen, op de tweede de Huiszwaluwen. Daar kan je bovendien met eigen ogen zien hoe deze geringd worden.

Op de laatste stopplaats (rond 20u30) kan je je verbazen over de snelheid en kracht van de immer vliegende Gierzwaluw.

Benieuwd hoe ook jij deze prachtige vogels kan beschermen? Op deze fietstocht krijg je alle info.

Praktisch

- Vertrek met de fiets om 18u aan Kwantum, Kapelstraat 98, 9100 Sint-Niklaas

- Max 25 deelnemers ; lengte fietstocht ongeveer 7,5 km

- Deelname is gratis

- Vragen: eddy.detaey@uilenwerkgroepwaasland.be 0479 28 73 84

- Inschrijven: www.natuurpunt-zuid-waasland.be

zondag 2 juli 2023

NP Waasland Noord.

Openschuurdag 'Kriebeldiertjes' SNU!T. 13u30-17u

We gaan op zoek naar de kleine beestjes die altijd wel ergens weten te verstoppen. Met behulp van een potjesloep en binoculair brengen we ze op naam. De bar is open en Creatief voor natuur zorgt voor eigen gebak. Vooraf mogelijkheid tot picknicken in de boomgaard vanaf 11u.

Voor meer info : panneweel.be

contact : 0496 32 03 78 thoen.smeets@telenet.be

Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, Sint-Gillis-Waas

Zondag 9 juli 2023

Natuurpunt Waasland-Scousele

Blotevoetenwandeling. 14u. - 16u.

Onder begeleiding van Christel Cleys bewegingspedagoge (www.degoedinjvelschool.be).

Op je blote voeten op de Roomkouter en rond het Fort,

deed je dat ooit? We geven je vandaag de kans om samen op stap te gaan en te ervaren wat het is om dat op blote voeten te doen. Draag sandalen of slippers en neem een klein rugzakje mee om deze in te steken. Ook een handdoekje kan nuttig zijn. Kinderen zijn welkom onder begeleiding van volwassenen.

Info + inschrijven: natuurpuntscousele@gmail.com
0473 72 66 15

Vertrek Natuurhuis, Kapelstraat 170a 9140 Steendorp.

Vrijdag 21 juli 2023

NP Waasland Noord Fietstocht 'Op zoek naar sporen van het verleden in het huidige landschap'.

We maken een fietstocht van ongeveer 20 km in het grensgebied tussen België en Nederland.

Vertrek : Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 Sint-Gillis-Waas om 14u.

Inschrijven en info : Panneweel.be

Vrijdag 4 augustus 2023

Natuurpunt Waasland-Scousele

Nachtvlinders. 20.30 u

Wat weet jij over motten? Wist je dat er groene, geel met rood en gespikkelde nachtvlinders zijn? Dat ze in jouw omgeving fladderen? Kom luisteren naar een uiteenzetting van Hugo De Beuckeleer in het Natuurhuis. Als het donker wordt bekijken we buiten met hulp van een groot wit doek en speciale verlichting of we je die paltjes ook kunnen laten zien.

Info + inschrijven: natuurpuntscousele@gmail.com 0473 72 66 15.

Natuurhuis, Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Zondag 6 augustus 2023

NP Waasland Noord Picknickbuffet in de boomgaard van Natuurhuis Panneweel.

Beleef het idyllische gevoel van een picknick in het groen! De deuren gaan open om 11u. Bij slecht weer schuilen en smullen we in de schuur.

Voor alle praktische info en inschrijving (voor 4 augustus) : zie panneweel.be

NP Waasland Noord Openschuurdag thema ' Kleuren in de natuur'. 13u30- 17u.

Wat is kleur? Waarom zijn kleuren belangrijk in de natuur? Alles wat kleur heeft krijgt onze bijzondere aandacht. Uiteraard kan je ook gewoon genieten van een drankje of een stukje gebak.

Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 Sint-Gillis-Waas

Zondag 13 augustus 2023

NP Waasland Noord Insectenwandeling

Onder begeleiding van een aantal insectenkenners gaan we op zoek naar insecten in het Steengelaag. Sprinkhanen, libellen, vlinders, kevers, wantsen, ... dit alles komt hier voor en zullen we jullie tonen. Natuurlijk ook met een

woordje uitleg over deze wonderlijke wereld in miniatuur. Een topactiviteit voor kinderen. Breng gerust een insectennetje en/of een loeppotje mee.

Afspraak bij het Oud Station in Stekene, Spoorwegwegel 1 om 14 uur (einde omstreeks 16u30)
Inschrijven via www.panneweel.be

Woensdag 16 augustus tot vrijdag 18 augustus 2023

Natuurpunt Waasland-Zuid

Driedaagse natuurbeleving voor kinderen van 7-12 jaar

Hoog in de lucht, vlak voor je neus, bovengronds en onder water ontvouwt er zich een fascinerende natuurwereld! Samen met een natuurgids en begeleiders neem je de tijd om te observeren, te luisteren, te proeven en te experimenteren! En... ruimte om je uit te leven is er in overvloed. Telkens van 9u tot 16u.

Woensdag 16/08: De Vaag, Waasmunster

Natuurgids Inge Smolders verklaart je handige trucs om te overleven in de natuur (een heuse bushcraft!) en ze leert je een stevige shelter te bouwen.

De open sandzones en het gemengd bos in De Vaag Waasmunster zijn ideaal voor een spannend bosspel als afsluiter.

Donderdag 17/08: Roomacker, Tielrode

Tijdens een wandeling langs vijvers, omzoomd door bos, legt Inge je haarfijn uit welke dieren en planten zich in dit biotoop thuis voelen.

Misschien spot je de elegante blauwe reiger of de zeldzame kamsalamander? Of ben je verrast door prachtige vlinders en speelse eekhoorns? Een boost voor jouw zintuigen! ©Inge Smolders

Vrijdag 18/08: Vogelopvangcentrum, Kieldrecht

Denise van het Vogelopvangcentrum vertelt boeiend en met passie over haar ervaringen met jonge en gewonde dieren. Je zal er ook kennismaken met de dieren die op dat moment van haar gastvrijheid en verzorging genieten. Na de lunch trakteren de begeleiders je op een verrassende uitstap in het natuurgebied Drijdijk, een ideaal gebied voor broedvogels. De telescopen staan klaar!

Praktisch:

- Inschrijven noodzakelijk via www.natuurpunt-zuid-waasland.be

- Daarna stort je 50€ (leden), 60€ (niet-leden) op BE03 7350 4628 8384 met vermelding "Kinderdriedaagse 2023 en naam van het kind"

- Maximum aantal deelnemers: 20

- Info: Eddy De Taey (detaey@hotmail.com) 0474 21

20 01

- Bij regenweer is er een alternatief programma voorzien.

Vrijdag 18 augustus 2023

NP Waasland Noord avondwandeling

Planeten en sterren zijn oer-elementen die we al sinds mensenheugenis kennen. Maar ken je ze echt? Welkom op onze avondwandeling.

Op een lekker donkere plek maken we je wegwijs in dit mysterie. Aan de hand van moderne techniek stellen we een en ander aanschouwelijk voor. Tijdens onze wandeling maakt de gids je ook nog een beetje wegwijs in het gevarieerde landschap van Sint-Pauwels. Misschien horen we wel een steenuil gillen.

Hou er rekening mee dat bij bewolkt weer / regenweer deze wandeling niet doorgaat. Inschrijven is daarom verplicht.

Info en inschrijven : panneeel.be

Zaterdag 19 en zondag 20 augustus 2023

Natuurhuis Panneweel Ambachtelijk Weekend.

Geniet van een natje en droogje tussen de vele standhouders die hun kunnen tentoonspreiden. Uitgebreide info vindt u op :

<https://www.ambachtelijkweekend.be/verzamelpunten/natuurhuis-panneeel>

Zaterdag tussen 12-18h, zondag tussen 10-18h in boomgaard en schuur van Natuurhuis Panneweel, Kieldijk 2, Meerdonk. Info marc.de.meireleir@telenet.be

Zondag 27 augustus 2023

Natuurpunt Waasland-Scousele

Op zoek naar muziek in de natuur. 14.00 u.

Luister naar muziek van vogels, bomen, wind of een zang. Vind instrumenten in de natuur. Kom je mee even ontsnappen aan het lawaai, het gebiep van GSM's, het geronk van auto's?

Deze wandeling is er voor iedereen. Gezinnen met kinderen zijn zeer welkom!

Honden zijn niet toegelaten op het terrein

Info + inschrijven: natuurpuntscousele@gmail.com 0473 72 66 15.

Natuurhuis, Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Zaterdag 26 Augustus 2023

Ons Streven Gezinsuitstap

Info op www.onsstreven.be vanaf half mei

Zondag 3 september 2023

Hortus ter Saksen

Luswandeling Houyet, vallei van de Lesse

23 km, GR 126 en 577

Vanaf Houyet, bekend van de kayak-afvaarten op de Lesse, klimmen we uit de vallei naar Hour. Op deze typische Famenne-wandeling wisselen weidse panorama's naar Condroz en Ardennen af met bos en een stevige klim op de Tienne du Grand Sart.

Afspraak: 9.30 uur aan het station van 5560-Houyet, te bereiken via E411 afrit 22

Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 923484

Zondag 10 september 2023

NP Waasland Noord Panneweel lunch

Een glaasje, een praatje en een heerlijke lunch. We brengen onze vrijwilligers en sympathisanten samen voor alweer een onvergetelijk feest. Een ideale gelegenheid om elkaar en de vereniging beter te leren kennen. Iedereen welkom!

Dit jaar kiezen we voor lunch op zondag. Bij mooi weer maken we natuurlijk gebruik van onze boomgaard. Het wordt vooral een leuk babbelmoment in een ontspannen sfeer met andere Natuurpunters, vrijwilligers en bestuursleden.

Inschrijven kan vanaf juli 2023

Meer info en inschrijven : panneeel.be

Natuurpunt Waasland-Scousele

Wandeling rond het Fort. 14.00 u.

Het is zo dichtbij en waarschijnlijk ben je er nog nooit geweest.

Wie nog nooit gewandeld heeft rond het Fort weet natuurlijk niet wat hij of zij mist. Geloof me, het is er mooi. De combinatie tussen de restanten van het Fort en de natuur die er ongehinderd zijn gang mag gaan is uitermate boeiend. De gids vertelt je over de geschiedenis van het Fort. Het uitzicht op de cuesta is adembenemend.

Van 25 m hoog kijken we uit op het Schausseelbroek en in de verte zien we nog net de Schelde. We dalen af naar de vesting. Dit is een wal die zich rond het Fort bevindt.

Oorspronkelijk was het een droge wal maar nu staat er op verschillende plaatsen water in. Vogels, planten, insecten vinden dit een zeer aangenaam stukje natuur. Misschien moet je ook eens komen kijken?

Stapschoenen en indien regenachtig weer best laarzen. Info + inschrijven: natuurpuntscousele@gmail.com 0473 72 66 15.

Natuurhuis, Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Zondag 17 september 2023

Natuurpunt Waasland-Scousele

Kleineige Feesten. 13 tot 18 u.

Leuke happening op Roomkouter-Noord.

Briqueville run in de natuur: loopkoers, kinderspelen, infokraampjes, touw trekken

Gezellig natuurterras, unplugde muziek.

Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Donderdag 21 september 2023

Hortus ter Saksen en CC Ter Vesten Film 'Onder het maaiveld', 19.30 uur in CC Ter Vesten

De film inspireert en verwondert en geeft inzicht in de bodem. Naast de wereld boven de grond bevolkt door planten, insecten en vogels, maar vooral door mensen, bevindt zich een tweede wereld: een ondergrondse gemeenschap van wortels, larven, wormen, schimmels, bacteriën, amoeben en geleedpotigen.

Plaats: CC Ter Vesten Gravenplein Beveren

Inschrijving vanaf juni mogelijk www.hortus-ter-saksen.be

Zaterdag 30 september 2023

NP Waasland Zuid. Een 'eetbare' wandeling. 14u

Met Inge Smolders in 't Veer in Tielrode.

Wist je dat je veel wilde planten kan gebruiken in de keuken? Je komt het op deze wandeling allemaal te weten.

Inschrijven op www.natuurpunt-zuid-waasland.be

zondag 1 oktober 2023

NP Waasland Noord Openschuurdag

'Fruit in de boomgaard' 13u30-17u.

Ons natuurhuis is omgeven door een grote hoogstamboomgaard met speciale fruitsoorten. Elke boom heeft een andere variëteit. Er zijn verschillende appel, peren en pruimensoorten. De kersen en de krieken zijn dan al lang verorberd. Er kan gratis valfruit geraapt worden. Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 Sint-Gillis-Waas

Woensdag 4 oktober 2023

Hortus ter Saksen en CC Ter Vesten Lezing door Valerie Trouet 'Wat bomen ons vertellen' 20 uur

Haar onderzoek concentreert zich vooral op het klimaat in de afgelopen 2000 jaar en hoe dit het ecosysteem beïnvloedt. Ze vertelt over de zoektochten naar heel oude bomen, in woestijnen, op koude bergtoppen of in radioactieve bossen in Rusland, over het harde labeur om in de bomen te boren. Haar motto: als we het verleden begrijpen, kunnen we ons beter aanpassen in de toekomst. Plaats: CC Ter Vesten Gravenplein Beveren
Inschrijving vanaf juni mogelijk www.hortus-ter-saksen.be

Zaterdag 7 oktober 2023

Ons Streven Nacht van de Duisternis

Zondag 15 oktober 2023

Ons Streven Dag van de Trage weg

**ZOMERZOEKTOCHT
"ONZE NATUUR"**

Ons Streven : van 1 mei tot 1 oktober

In september 2022 ging de film 'Onze Natuur' in première en raakte een massa mensen vervoerd door de spectaculaire natuur in eigen land. In het voorjaar van 2023 volgde een prachtige zevendelige televisieserie op Canvas en RTL/TVI en ontdekten duizenden het wilde België.

Met de zomerzoektocht van 2023 dagen we je uit om de schitterende planten- en dierenwereld in onze gemeente actief te bewonderen. Afgelopen jaren heroverden dieren die al decennia lang uit onze streek verdwenen, hun verloren gegane stek. Vos, bever, otter, ree en tientallen vissoorten keerden terug in onze omgeving. Hoog tijd dus om erop uit te trekken en met jouw stalen ros op safari te gaan in jouw eigen buurt. Wedden dat je ook betoverd wordt door al dat schoons om ons heen?

Vertrekpunt aan het Toeristisch Infokantoor, Markt 1, Temse. Je kan de brochure downloaden via www.temse.be of www.onsstreven.be.

Ze is ook te verkrijgen aan de infobalie van AC De Zaat (Frans Boelplein 1), in de Bib (Oeverstraat 15) en het Toeristisch infokantoor.

De prijsuitreiking vindt plaats op vrijdag 20 oktober om 20 u. in het 'Gildenhuis', Kaaistraat 10, Tielrode

**PLANTENSTUDIEGROEP
SCOUSELE**

Steendorp 10.05 14.06 13.09

Als het kan gaan we op uitstap, anders wordt het een binnenactiviteit. Info en inschrijving: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

NATUURHUIS IN STEENDORP

elke zondag open van 14 tot 18 u

Je kan er terecht voor een sanitaire stop, een drankje, een gezellige babbel, info over de streek en je hebt een prachtig uitzicht van op het dakterras.

Kom wandelen in onze mooie streek en spring eens binnen! We verwachten je. Kapelstraat 170a 9140 Steendorp. Er is een fietsenparking en een oplaadpunt voor elektrische fietsen. Ben je met de bus? Bushalte 'Blauwhof Steendorp' op 30 m. Ben je met de auto? Parkeren langs de Kapelstraat.

VOGELWERK GROEP SCOUSELE "SUSKEWIET"

Steendorp 14.05 27.05

De uitstappen worden deskundig begeleid. Interesse in de uitstappen? Meld je bij arnoldmoonen1@gmail.com 0477 980 665 voor de nodige info.

JAARCURSUS NATUURGIDS WAASLAND

Natuurpunt Academie

Ben je gefascineerd door de natuur? Wil je weten wat er allemaal rondom je groeit en bloeit? En wil je ook anderen warm maken voor de natuur? Dan heb je alles in huis om een geweldige natuurgids te worden. Een 30-

tal lesmomenten zowel theorie als uitstappen. De theorie en de praktijklessen vinden plaats op zaterdagvoormiddag. Er zijn uitzonderingen mogelijk op de uren. De eerste bijeenkomst is op 16 september 2023 en de afronding is op 22 juni 2024. De theorielessen gaan door in een leslokaal van het zwembad Sinbad van Sint-Niklaas of in het Natuurhuis in Steendorp. Meer info en inschrijven via <https://www.natuurpunt.be/agenda/opleiding-natuurgids-waasland-61102>

POELENINVENTARISATIE VAN MEI TOT JUNI

Wil je mee op stap in Steendorp- Temse?
Info natuurpuntscousele@gmail.com 0473 72 66 15

NATUURFOTOGRAFIE SCOUSELE VOOR BEGINNERS "KLIK"

04.05 20.05 01.06 17.06 06.07
15.07 03.08 19.08 14.09 16.09

Op uitstap in de omgeving of opleiding en bespreking van gemaakte foto's. Staat open voor elke beginner die in groep wil werken. Info en inschrijving: guy.verbraeken@icloud.com 0475 548 033

POLDERS VAN GROOT-KRUIBEKE

Polders van Groot-Kruike
Gratis polderwandelingen aangeboden door de Vlaamse Waterweg en begeleid door de Barbiërgidsen. Verplicht inschrijven: info@barbiërgidsen.be
Meer info op: <http://www.barbiërgidsen.be>
Zondag 07 mei 08.00 u Rietvogels
Zondag 04 juni 14.00 u Fleurig, kleurig, geurig
Zondag 02 juli 14.00 u Velo-droom
Zondag 06 augustus 14.00 u Hoog zomer
Zaterdag 02 september 14.00 u
Kleuterwandeling (4 tot 7 jaar)

NATUURTEKENEN EN SCHETSEN

Wou je wat meer schetsen, maar komt het er niet van? Of wil je het voor de eerste keer proberen? OK, dan bundelen we samen de krachten en maken er (een) werk van. We trekken samen de natuur in en zetten ons op een plekje waar ieder zich in kan vinden. Neem een camping- of visstoeltje mee, je eigen teken-gerief. Denk aan: potlood, kleurpotlood, stiften, aquarel (water in een afgesloten potje niet vergeten), houtskool, We doen het ieder, gelijk welke leeftijd, met zelf gekozen en meegebracht materiaal en naar eigen niveau. In de prachtige omgeving van het Natuurhuis in Steendorp, vinden we zeker een mooi plaatsje. Heb je interesse, laat het ons weten. Info natuurpuntscousele@gmail.com 0473 72 66 15. Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift,
43ste jaargang - nr 2; april 2023 - nr 230
coördinatie ABLLOvzw

BOEEL
DRUKKERIJ
Kerkstraat 43,
9220 Hamme
052 47 31 73
www.drukkerijboeel.be

REDACTIE: Marc Temmermans, Jenny De Laet, Astrid Martens,
Marzen Frans, Nine Van Hoyweghen, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.
Alle teksten voor het volgende nummer moeten binnen zijn **vóór 1 september 2023**
bij Gilbert Cant tel 03 775 19 31 groene.waasland@gmail.com

**Werk mee aan een
groener Waasland !**
Abonneren kan door
8 Euro over te schrijven
op BE39 7310 4317 9119

**HET GROENE
WAASLAND**

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *Het Groene Waasland* [=HGW of GW] kan dit

* door **8 EURO** over te schrijven
naar **BE39 7310 4317 9119**

Zie ook <https://hetgroenewaasland.be/abonnement>

*of via een contactadres van een vereniging, die U vindt op
<https://hetgroenewaasland.be/verenigingen>.

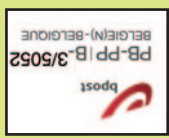

www.hetgroenewaasland.be/klik

Inhoud:

02 ...Storten voor meer bomen	ABLLOvzw
03 ...Lijn 59 50 jaar elektrisch	ABLLOvzw
04 ...Tegelwippen	ABLLOvzw
06 ...Jan Rodts met pensioen	ABLLOvzw
10 ...Nieuwe Veetunnel draagt bij aan natuur- en recreatiewaarde	ABLLOvzw
13 ...Zwerfvuilactie Ons Streven	Ons Streven
14 ...Groenproject Tielrode	Ons Streven
15 ...Advertentie		
16 ...De Spoorwegen in België :generaties vertraging ?	ABLLOvzw
17 ...Geboortebomen zaterdag 18 maart	Ons Streven
18 ...Resultaten na 20 jaar Nationale mussenteldag	ABLLOvzw
20 ...Laat ons niet 'aan landbouw doen' maar wel 'een ecosysteem beheren'	ABLLOvzw
22 ...Paddenkwekerij in de Kerkstraat?	Ons Streven
26 ...Capaciteitstarief, nog geen sociaal en schoon verhaal	ABLLOvzw
28 ...Project 'Stedelijke Groene Oasen voor mens, klimaat en biodiversiteit'	ABLLOvzw
31 ...Kalender	HGW

P 708696
1100 Sint-Niklaas 1
Artifitekkantoor :

Hoofdredactie Dirk Hylebos - 052/46 30 51
Vormgeving en coördinatie : Gilbert Cant, 03 775 1931 Maria Van de Vyver
e-mail : groene.waasland@gmail.com
Abonnement 8 EURO Oplage 1300 exemplaren
Het Groene Waasland verschijnt in februari, mei, oktober en december.